

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Plzeň 2012

Milan Klouda

ZÁPADOČESKÁ
UNIVERZITA
V PLZNI

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

Studijní program „Právní specializace“
Obor „Veřejná správa“

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Sociální služby v ČR a ve vybraných členských státech EU

Předkládá: **Milan Klouda DiS.**

Vedoucí bakalářské práce: **Bc. et Mgr. Ilona Kostadinovová**

Katedra pracovního práva a práva sociálního zabezpečení
Právnická fakulta Západočeské univerzity v Plzni

Zadávací katedra:

Katedra správního práva

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta právnická
Akademický rok: 2010/2011

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Milan KLOUDA**
Osobní číslo: **R10B0091P**
Studijní program: **B6804 Právní specializace**
Studijní obor: **Veřejná správa**
Název tématu: **Sociální služby v ČR a ve vybraných členských státech EU**
Zadávací katedra: **Katedra správního práva**

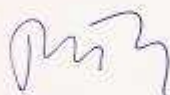
Zásady pro vypracování:

1. Úvod
2. Vymezení a definování pojmů;
3. Sociální služby v obecnější rovině, historický vývoj, zásady, koncepce, nástroje a právní prameny;
4. Současný právní stav, způsoby pomoci, poskytování a dostupnost, zajištění kvality, financování, rozvoj, statistika;
5. Komparace systému v ČR a SR; komparace některého způsobu ve vybraných státech EU;
6. Zhodnocení současného právního stavu sociálních služeb a z toho vyplývající návrhy "de lege ferenda"

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy: 40
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná
Seznam odborné literatury: viz příloha

Vedoucí bakalářské práce: Bc. et Mgr. Ilona Kostadinovová
Katedra soukromého práva a civilního procesu

Datum zadání bakalářské práce: 24. listopadu 2010
Termín odevzdání bakalářské práce: 31. března 2011

Prof. JUDr. Kořouň Růžička, CSc.
děkan

JUDr. et PhDr. Jan Malas
vedoucí katedry

V Plzni dne 8. března 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Sociální služby v ČR a ve vybraných členských státech EU“ zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň, únor 2012

.....
podpis autora

Obsah:

1.	Úvod	7
2.	Sociální politika.....	8
2.1.	Sociální politika jako pojem.....	8
2.2.	Principy sociální politiky	9
2.3.	Subjekty a objekty sociální politiky	10
2.4.	Funkce a nástroje sociální politiky.....	12
2.5.	Cíle sociální politiky	15
3.	Reforma sociální politiky v České republice	16
4.	Sociální zabezpečení	18
4.1.	Sociální zabezpečení – pojem	18
4.2.	Stručná historie sociálního zabezpečení.....	19
4.3.	Zásady sociálního zabezpečení	19
4.4.	Koncepce sociálního zabezpečení.....	20
4.5.	Zdroje financování sociálního zabezpečení	20
4.6.	Sociální doktrína	22
4.7.	System sociálního zabezpečení v České republice.....	23
4.8.	Prameny práva sociálního zabezpečení.....	24
4.8.1.	Pojem pramene práva a jeho druhy	24
4.8.2.	Prameny českého práva sociálního zabezpečení.....	25
4.8.3.	Právní úpravy sociálního zabezpečení v České republice.....	25
5.	Sociální pomoc jako třetí pilíř systému sociálního zabezpečení.....	29
5.1.	Právní úprava sociální pomoci a členění systému.....	30
6.	Charakteristika systému sociálních služeb v ČR.....	30
6.1.	Sociální služby v ČR	30
6.2.	Novodobá historie a vývoj sociálních služeb.....	31
6.3.	Zákon o sociálních službách a jeho pojetí.....	33
6.4.	Poskytovatelé sociálních služeb	35
6.5.	Rozdělení sociálních služeb	36
6.5.1.	Sociální poradenství	36
6.5.2.	Služby sociální péče	37
6.5.3.	Služby sociální prevence	39
6.6.	Podmínky upravující poskytování sociálních služeb	40
6.6.1.	Smlouva o poskytování sociálních služeb.....	40
6.6.2.	Registrace a inspekce	41

6.6.3.	Personální zajištění sociálních služeb	42
6.7.	Příspěvek na péči a další dávky.....	43
6.7.1.	Karta sociálních systémů.....	50
6.8.	Financování sociálních služeb.....	51
6.9.	Koncepce rozvoje sociálních služeb	54
7.	Sociální služby ve Spolkové republice Německo	56
7.1.	Poskytovatelé sociálních služeb v SRN	57
7.2.	Pojištění na péči	57
7.3.	Kvalita sociálních služeb.....	59
8.	Komparace systémů	60
8.1.	Systém sociálních služeb podle právní úpravy ČR a SRN.....	60
8.2.	Poskytovatelé sociálních služeb	61
8.3.	Financování sociálních služeb.....	61
9.	Sociální služby na Slovensku	63
9.1.	Druhy sociálních služeb	64
9.2.	Formy sociálních služeb.....	64
9.3.	Poskytovatelé sociálních služeb	65
9.4.	Financování sociálních služeb.....	65
9.5.	Kvalita sociálních služeb.....	66
10.	Zhodnocení systému sociálních služeb a návrhy „de lege ferenda“	67
11.	Závěr.....	69
12.	Cizojazyčné resumé.....	70
13.	Seznam použité literatury a zdrojů	71
14.	Seznam příloh.....	73

1. Úvod

Tato bakalářská práce se věnuje sociálním službám, které jako jedna z forem sociální pomoci jsou vedle sociálního pojištění a státní sociální podpory jedním ze tří pilířů sociálního zabezpečení v moderním demokratickém státě. Prostřednictvím sociálních služeb se stát, kraje, obce, ale i dobrovolné organizace a nadace finančně podílí na zajišťování pomoci a podpory osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení.

Samotná bakalářská práce je rozdělena na několik částí. Nejprve se zabývá vymezením a definováním pojmu sociální politika, který je základním kamenem sociálního zabezpečení.

V další kapitole je pozornost věnována sociálnímu zabezpečení v obecnější rovině, jeho historickém vývoji, zásadám, koncepci, systémech a právních pramenech.

Následující část práce se zabývá detailní charakteristikou jednoho z nástrojů sociální politiky, a to sociálním službám v systému sociální pomoci, jako výraz respektu k sociálním právům občanů zakotvených v Listině základních práv a svobod. Pojednává o sociálních službách jako součásti sociálního systému ČR. Jednak je zde vymezen pojem sociálních služeb, popsán historický přehled vývoje sociálních služeb, ale především se v kapitole věnuji současnému právnímu stavu „de lege lata“ systému sociálních služeb v České republice a jejímu financování.

Komparaci systémů sociálních služeb České republiky a sociálních služeb Spolkové republiky Německo obsahuje následující kapitola, která je k porovnání ještě doplněna o základní informace z oblasti sociálních služeb na Slovensku, jakožto země s obdobnou výchozí pozicí po roce 1989 jako Česká republika.

Závěrečná část bakalářské práce se zabývá zhodnocením současného právního stavu a z toho vyplývající návrhy „de lege ferenda“.

2. Sociální politika

Pojem sociální politika úzce souvisí s problematikou sociálních služeb a sociálního zabezpečení obecně, proto je nezbytné pro potřeby této práce tento pojem definovat a vymežit.

2.1. Sociální politika jako pojem

Sociální politika je termín, se kterým se v současnosti setkáváme v každodenním životě poměrně často, aniž bychom se nad ním výrazně pozastavili. Přesto je jeho definování obtížné, a jelikož každé období a každá země má své vlastní pojetí sociální politiky, může být její vymezení vykládáno různými způsoby. Významově obsáhlý pojem politika a mnohoznačný význam termínu sociální je dozajista jedním z ovlivňujících faktorů.

Pojem sociální lze rozdělit ve třech významových pohledech:

1. v nejširším slova smyslu, sociální jako společenský;
2. v užším slova smyslu, určitá stránka společenských vztahů souvisejících s lidsky tíživými a společensky nežádoucími situacemi, jejichž řešení přesahuje síly jednotlivce, popř. rodiny a není dosažitelné pomocí prostého působení ekonomických mechanismů;
3. v nejužším slova smyslu, tj. v kurativním, kdy jsou řešeny nepříznivé nebo nouzové sociální situace.¹

Politika je slovo řeckého původu, kterým je vyjádřeno postavení občana a jeho občanská práva realizované v rámci dané ústavy. Je to pojem, kterému lidé rozumějí, ale nesnadno definují. „Politiku lze v obecné rovině chápat jako specifickou společenskou činnost, jako konkrétní způsob jednání různých subjektů na nejrůznějších úrovních, kterým je ovlivňována příslušná společenská realita. Sociální politika chápána v užším pojetí pak ovlivňuje sociální realitu, i když nepřímo vlastně i celou společenskou realitu.“²

V současnosti se vymezení sociální politiky u různých autorů jen nepatrně liší a například Krebs ji vymezuje jako „soubor aktivit, které promyšleně (cílevědomě) směřují ke zlepšení základních životních podmínek obyvatelstva jako celku, resp. určitých skupin obyvatelstva, k zabezpečování sociálního bezpečí a sociální suverenity v rámci daných hospodářských a politických možností země.“³

¹ KOTOUS, J.; MUNKOVÁ, G.; PEŘINA, P. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2003. 106 s. ISBN 80-85889-50-1., str. 7.

² DUBEN, Rostislav. *Teorie a praxe sociální politiky*. 1. vydání Praha: VŠE, 1999. 203 s. ISBN 80-7079-479-8, str. 85.

³ KREBS, V.: *Sociální politika*. 4. vydání ASPI, Praha 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1; str. 24

Sociální politika je nejčastěji charakterizována následujícími přístupy:

1. Široké pojetí sociální politiky. Podle tohoto pojetí je sociální politiku možno vymezit jako konkrétní jednání státu, kterým je ovlivňována sociální realita dané společnosti v širokém měřítku. Uvedené vymezení je významné především pro dlouhodobé koncepční úvahy o sociální politice.
2. Sociální politika je součástí hospodářské politiky. Zde je sociální politika redukována na systém opatření především v oblasti nezaměstnanosti, mzdového vývoje a sociálního zabezpečení. Cílem je eliminace tvrdostí, které doprovázejí fungování tržního mechanismu.
3. Sociální politika se ztotožňuje se sociálním zabezpečením. Jde o nejužší přístup, kdy je sociální politika redukována na soubor opatření ve prospěch osob, jejichž životní úroveň je po určitou dobu a do určité míry zajišťována ze společenských spotřebních fondů.⁴

Sociální politika je ovlivňována různými faktory jednotlivých společenských prostředí, z čehož plynou rozličné definice sociální politiky a především rozdílné přístupy, kterými řeší sociální problémy. Lze ji definovat jako soustavné a cílevědomé úsilí jednotlivých sociálních subjektů o změnu nebo o udržení a fungování sociálního systému. Státní sociální politika směřuje především k sociální ochraně občanů. Tento svůj záměr realizuje programy, plány a právními předpisy, které určují metody prevence, terapie a rehabilitace sociálních problémů občanů. Nástroje, kterými stát tyto své cíle realizuje, jsou historicky, ekonomicky a geopoliticky ovlivňovány. Každý stát vytváří své konkrétní sociální instituce a vznikají tak odlišné sociální systémy. Vlivem toho, že je sociální realita složitá, různě chápána a je obtížné ji celistvě vyjádřit, není jasná její jednoznačná definice, ale naopak existuje určitá libovůle v jejím chápání.

Každý je nějak účasten sociální politiky, která není jen sociální ochranou nebo záchrannou sítí před sociálními riziky, ale i činitelem aktivizace vedoucí k uspokojování sociálních potřeb, k zabezpečení aktivního a důstojného života každého člena společnosti.

2.2. Principy sociální politiky

„Sociální politika představuje cílevědomou činnost subjektů směřující k vytvoření podmínek pro všestranný rozvoj člověka. Aby mohl být takto vytyčený záměr sociální politiky, musí zde být množství různých, vzájemně spojených subsystémů, nástrojů, institucí, institutů, norem apod. Při jejich volbě, konstrukci i aplikaci je třeba respektovat určité základní

⁴ KOTOUS, J.; MUNKOVÁ, G.; PEŘINA, P. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2003. 106 s. ISBN 80-85889-50-1., str. 8.

principy, které jsou pro sociální politiku určující, které se v ní promítají a jejichž prostřednictvím je konec konců sociální politika také posuzována. Nejvýznamnějšími principy sociální politiky je sociální spravedlnost, sociální solidarita, subsidiarita a participace.“⁵

Sociální spravedlnost je považována za zásadní princip sociální politiky. Lze ji definovat pravidly, podle nichž jsou ve společnosti rozdělovány předpoklady a prostředky veřejného blahobytu mezi jednotlivé subjekty. Pojem sociální spravedlnost je pojmem relativním a pro značně široký rozsah konkrétních sociálních situací je k jeho řešení nutno posuzovat všechna hlediska. Víceméně jde o uplatňování zásad každému stejně, každému podle jeho potřeb a každému podle jeho zásluh.

Sociální solidarita se zakládá na vzájemné podpoře, sounáležitosti jedinců a sociálních skupin při utváření a rozdělování životních podmínek a prostředků v zájmu naplňování ideje sociální spravedlnosti.

Subsidiarita je založena na požadavku spojení osobní odpovědnosti se solidaritou. Člověk jako individuum s jedinečnými vlastnostmi nejprve pomůže sám sobě a až poté nastupuje rodina, charitativní organizace, obec a nakonec stát. Naplňování tohoto principu proto vyžaduje určitou výchovu obyvatelstva k převzetí vlastní odpovědnosti a současně i vytváření prostoru pro samostatné sociální jednání.

Základní myšlenkou principu participace je aktivizace člověka podílet se na všem co má bezprostředně vliv na jeho život. Praxe nám všem ukazuje, že bez spoluúčasti, bez ztotožnění se lidí se sociálně-politickými opatřeními, jsou účinky těchto opatření značně omezené.⁶

2.3. Subjekty a objekty sociální politiky

Stát je považován za nejvýznamnější subjekt, který značně ovlivňuje a určuje sociální politiku společnosti. Přesto v moderní společnosti existuje velký počet subjektů, které nesou za uskutečňování sociální politiky odpovědnost před objekty. Subjekty jsou aktivními tvůrci a realizátory, objekty pak ve své většině konzumenty. Souhrnně o nich hovoříme jako o aktérech sociální politiky. V obecné rovině členíme subjekty sociální politiky na státní a

⁵ GALVAS, Milan; GREGOROVÁ, Zdeňka. *Sociální zabezpečení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 240 s. ISBN 80-210-2292-2, str. 13.

⁶ KOTOUS, Jan; MUNKOVÁ, Gabriela; PEŘINA, Pavel. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2003. 106 s. ISBN 80-85889-50-1, str. 9.

nestátní, tržní a netržní. Ve svém celku subjekty koncipují, připravují a realizují sociální politiku.⁷

Subjekty sociální politiky jsou zejména:

1. Stát a jeho orgány: určují koncepci sociální politiky a dohlížejí na její uskutečňování.
2. Zájmové organizace: jde o odborné, stavovské, profesionální nebo obdobné organizace, které chrání zájmy svých členů v pracovní a sociální oblasti.
3. Občanské iniciativy, dobročinné organizace, charitativní instituce: jejich cílem je uspokojování potřeb v oblasti sociálních, zdravotních a dalších služeb na neziskovém základě.
4. Církev: propojení služeb duchovních s péčí o potřebné.
5. Samosprávné orgány: spravování veřejných záležitostí v sociální oblasti na vymezeném území samosprávného celku.
6. Zaměstnavatelé - firmy: zabezpečují plnění sociální politiky státu podnikovou (firemní) sociální politikou, spočívající v péči o vlastní zaměstnance, případně o jejich rodinné příslušníky.
7. Rodina, občan: v moderní společnosti představuje základní jednotku sociální péče, na základě vzájemné pomoci zejména u osob vyžadujících zvláštní péči (děti, staří lidé, apod.). Specifickým subjektem sociální politiky je i sám občan, který se v závislosti na typu sociálního státu a míře jím převzaté odpovědnosti za sociální rizika více nebo méně sám zabezpečuje pro případ sociální události.⁸

Jednotlivec, jakožto člověk se svojí osobností, která disponuje určitými vlastnostmi, schopnostmi, zájmy a potřebami je základním objektem sociální politiky, vždy však jako součást celku. Objekty sociální politiky jsou obyvatelé dané země, ať už jednotlivci nebo určité sociální skupiny. Jednotlivec se objektem sociální politiky stává buď z titulu členství či v případě sociální potřeby (chudoby, nemoci). Rodina je objektem sociální politiky z titulu potřeby (tou je péče o děti, žena starající se o děti, sociální potřeba v důsledku invalidity, stáří, smrti člena rodiny). Rovněž tak skupina, která je definována dle sociálního handicapu, se objektem sociální politiky stává z titulu tohoto handicapu (invalidity, stáří).

Můžeme říci, že *„některá konkrétní opatření sociální politiky se dotýkají všech (vzdělávání, zdravotní péče, bydlení apod.), jiná jsou určena jen pro některé skupiny*

⁷ KOTOUS, Jan; MUNKOVÁ, Gabriela; PEŘINA, Pavel. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2003. 106 s. ISBN 80-85889-50-1, str. 10.

⁸ VEČEŘA, M. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. 2. upravené vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996. 112 s. ISBN 80-85850-16-8; str. 30 - 31

obyvatelstva nebo pro jednotlivce (různé sociální dávky, důchody atd.). I když sociální politika směřuje k určitému sociálnímu ladění celé společnosti, musí koncentrovat svoji pozornost na potřeby jednotlivce v návaznosti na jeho osobnost, individualitu a jedinečnost.“⁹

2.4. Funkce a nástroje sociální politiky

Sociální politika plní řadu funkcí, které mohou být různě členěny. Funkce spolu vzájemně souvisejí, působí komplexně na jedince či sociální skupiny a mají i jistý globální vliv na společnost jako celek. Nejčastěji se v sociální politice hovoří o funkci ochranné, rozdělovací a přerozdělovací, homogenizační, stimulační a preventivní. Složitým problémem je sladování těchto funkcí, resp. jejich funkčních účinků v praxi sociální politiky.

1. ochranná funkce: je historicky nejstarší funkcí, tvoří tradiční a stabilní prvek. Řeší situace, kdy jedinec či sociální skupina (rodina) je znevýhodněna ve vztahu k ostatním, ať ekonomicky či sociálně. Jde o zmírnění nebo odstranění důsledků určitých sociálních událostí (např. nezaměstnanost, škodlivé pracovní prostředí, stáří, příjmová situace vícedětných rodin, nemoc, osiření). Plyne primárně z humanitní orientace společnosti a sekundárně z potřeby ochrany pracovní síly.

2. rozdělovací a přerozdělovací funkce: je nejsložitější a nejvýznamnější funkce, zaměřuje se nejen na rozdělování důchodů, ale i životních šancí. Určuje podíl jednotlivců či sociálních skupin na společenském bohatství a místo člověka ve společnosti. V zásadě řeší, co, jak, komu, za co a podle čeho rozdělovat. Uskutečňuje se především prostřednictvím daní a transferů. Přerozdělování by mělo zmírňovat výchozí nerovné podmínky, postavení v té míře, kterou společnost uznává za žádoucí. V každé zemi a době existuje určitá prahová hodnota přijatelné nerovnosti. Míra přerozdělování závisí na řadě konkrétních podmínek (ekonomická situace, citlivost k sociálním problémům, vnímání sociál. spravedlnosti, tradice, politická stabilita) a neměla by oslabovat podněty k práci a podnikání, ani stabilitu a rozvojové možnosti společnosti.

3. homogenizační funkce - je relativně novou funkcí. Je spojena s předchozí funkcí neboť má zmírňovat sociální rozdíly v životních podmínkách jedinců a sociál. skupin (cestou poskytování stejných životních šancí) a odstraňovat (zmírňovat) neodůvodněné rozdíly mezi lidmi. Nejzřetelněji se projevuje např. v sociální pomoci nízkopříjmovým skupinám obyvatelstva.

⁹ NAHODIL, František, et al. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5, str. 87.

4. stimulační funkce - cílem této funkce je podporovat, podněcovat, vyvolávat žádoucí sociální jednání jednotlivců a sociál. skupin jak v oblasti ekonomické, tak i mimo ni. Jde o opatření, která mají vliv na pracovní výkonnost, produktivitu a o opatření vzdělávací politiky, politiky zaměstnanosti, zdravotní politiky.

5. preventivní funkce - je spojena se snahou zabránit zcela nebo alespoň v co největší míře nežádoucím sociálním situacím (chudoba, nezaměstnanost, zdravotní poškození) a omezovat či vylučovat faktory, které brání integraci člověka do společnosti. Vyvinula se z hygienické a bezpečnostní prevence v rozsáhlou sociální prevenci. Tato funkce dnes sílí, zahrnuje osvětovou činnost a poradenství všeho druhu (poradenství pro volbu povolání, nezaměstnanost, toxikomany, právní).

Každý rozvinutý stát ve svém modelu sociální politiky kombinuje všech pět základních funkcí. A v souvislosti s přijatým ideovým východiskem upřednostňuje některé z nich. Jsou-li preferovány první dvě uvedené, které jsou starší, klasické a nepříliš jsou rozvíjeny poslední dvě mladší, novodobé, jde tudíž spíše o pasivní pojetí sociální politiky. Je-li tomu naopak, můžeme říci, že jde o snahu státu vést aktivní sociální politiku.

K naplňování cílů sociální politiky se používají nástroje, které jsou obvykle děleny do čtyř skupin:

1. regulace (závazná pravidla, která určuje stát, aby ostatní sociální subjekty věděly, co smí či nesmí a co musí či nemusí)
2. konání (to jsou peněžní a věcné dávky, věcné a informační služby)
3. kontraktace (tzv. smluvní pověření konáním)
4. nátlak (to je nástroj, kterým některá zájmová skupina nutí určité sociální subjekty či sociální objekty, aby přijaly a uskutečňovaly její sociální zájmy).

Nástroje sociální politiky by měly respektovat základní principy a cíle sociální politiky. Lze rozlišit nástroje různého řádu (významnosti) počínaje právním řádem a konče nástroji bezprostředně aplikačními.

Základním nástrojem v každé demokratické společnosti je právní řád a v jeho rámci sociálněprávní legislativa. Z jiného pohledu se může například jednat o systém daní a transferových plateb, nadační, charitativní, církevní činnost či o instituce a instituty sociální politiky (př. sociální pojištění, institut opatrovnictví, sociál. služby, azyl apod.). Nástrojem sociální politiky jsou svým způsobem i sdělovací prostředky (podílejí se na formování názoru a postoji veřejnosti k sociálním problémům), také vzdělávací aktivity (umožňují snazší zapojení na trhu práce, brání chudobě), institut poradenství, nátlakové akce (které se užívají k prosazování zájmů některých sociál. skupin - např. stávky, petiční akce) apod.

Nástrojem realizace a utváření sociální politiky se v dnešní době stává také veřejné slyšení, jehož prostřednictvím se úřady zodpovídají ze své činnosti, například jak byly vynaloženy finanční prostředky z veřejných zdrojů na sociální účely.¹⁰

Významným nástrojem z hlediska časového horizontu je sociální doktrína (vize) jako dlouhodobá směrnice pro praktickou sociální politiku a sociální program jako nástroj sloužící k prosazování doktríny a nástroj k hledání cest jak dosáhnout dlouhodobých cílů, jakými prostředky a jakými konkrétními kroky. Nástrojem krátkodobého charakteru je kolektivní vyjednávání. Je to mechanismus dosahování konsenzu, proces, ve kterém dochází k jednání o určitých sociálních skutečnostech mezi sociálními partnery. (Sociál. partnery jsou oborové svazy hájící zájmy zaměstnanců, zaměstnavatelské svazy a stát - vláda). Kolektivní vyjednávání má preventivní charakter, má především předcházet konfliktům a problémy řešit ex ante a nikoli následně. (Výsledkem kolektivního vyjednávání jsou kolektivní smlouvy, různé typy: generální dohoda, kolektivní smlouva vyššího typu, podnikové kolektivní smlouvy).

Dalšími nástroji sociální politiky, které mají, konkrétně aplikační charakter jsou:

1. Sociální příjmy, tj. příjmy spojené s opatřeními sociální politiky. Představují velice významný nástroj sociální politiky. V ČR je tvoří zejména dávky důchodového a nemocenského pojištění, dávky státní sociální podpory, peněžité dávky sociální pomoci a podpory v nezaměstnanosti

2. Sociální služby tvoří široké spektrum služeb. Jejich funkcí je uspokojování specifických potřeb určitých skupin obyvatelstva poskytnutím služby. Jsou jimi myšleny nejen sociální služby v tradičním slova smyslu, tj. služby spojené s péčí o nemohoucí, sociálně narušené občany, ale i služby ve sféře zdraví, vzdělávání, bydlení, jakož i služby spojené s poradenstvím, jehož cílem je poskytovat programovou i situační informaci nejrůznějšího druhu (např. předmanželské poradenství, poradenství pro alkoholiky, toxikoman);

3. Věcné dávky jsou spojeny s ochranou zdraví. Jde především o léky, zdravotní pomůcky (berle, protézy) a ochranné pracovní pomůcky. Uplatňují se také v případech sociální pomoci (např. poskytnutí šatstva, potravin) v situacích, kdy není zaručeno, že peněžité pomoci bude využito k zamýšlenému účelu;

4. Účelové půjčky - jde o poskytování různých zvýhodněných půjček k ovlivňování různých sociálních situací či událostí v životě lidí (např. půjčky na vzdělání, k podpoře

¹⁰ KOTOUS, Jan; MUNKOVÁ, Gabriela; PEŘINA, Pavel. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova, 2003. 106 s. ISBN 80-85889-50-1, str. 14.

bydlení). Od ostatních nástrojů se odlišují tím, že půjčky jsou návratné a jejich "sociální efekt" z hlediska jedince či rodiny je dán výhodnějšími podmínkami jejich poskytování a samozřejmě jejich okamžitou dostupností;

5. Úlevy a výhody - poskytované různým skupinám obyvatelstva, např. mladistvým, studujícím, důchodcům.

6. Ceny spotřebního zboží a služeb, respektive státní regulace těchto cen. Ceny byly výrazným nástrojem sociální politiky v socialistickém režimu, nyní v tržním hospodářství se stává cena především ekonomickým nástrojem a její význam pro sociální oblast je omezen (např. regulované nájemné či některé léky).

Uvedené nástroje sociální politiky představují určitý systém, který se v čase pochopitelně vyvíjí a zkvalitňuje vzhledem ke konkrétním záměrům sociální politiky.

2.5. Cíle sociální politiky

Cíle sociální politiky se v historii vyvíjely od dobrovolné pomoci (dobročinnosti) přes povinnost, kterou na sebe v moderní společnosti přebíral stát, k právu všech na důstojný život tak, jak je deklarováno v mezinárodních úmluvách států v pozdně moderním období vývoje společnosti. Sociální politiku je zapotřebí vnímat jako soustavu cílů, kterými by měl být dosažen základní cíl, který můžeme definovat jako rozvoj člověka a jeho životních podmínek. V podmínkách soudobého evropského kontextu jsou obsahově tyto cíle vázány na vyhlášení šesti nezadatelných sociálních práv, která tvoří páteř státní sociální doktríny evropských států (ač jsou jednotlivé státy orientovány liberalisticky, socialisticky či konzervativně):

1. právo na práci (těsně související s právem na vzdělání a náležitou přípravu na povolání)
2. právo na uspokojivé pracovní podmínky (akcentuje kolektivní vyjednávání všech zúčastněných stran – zaměstnanců, zaměstnavatelů a státu)
3. právo na životní úroveň (zahrnující zdraví, výživu, bydlení, souhrnně vyjádřeno jako důstojný život, a to aspoň na úrovni životního minima)
4. právo na rodinu (je zaměřeno přednostně k ochraně dětí před zneužíváním, ohrožením mravnosti a zdraví)
5. právo na sociální zabezpečení (zdůrazňující všechny oblasti tzv. nepříznivých sociálních situací)
6. právo na svobodu sdružování (které je zákonně zakotveno)

Výše uvedený základní cíl je naplňován určitými opatřeními individuálních dílčích sociálních politik, na které jsou aplikovány základní principy sociální politiky za použití nástrojů sociální politiky.

V současné době je u nás cílové zaměření sociální politiky založeno na následujících základních principech:

1. Princip individuální odpovědnosti vůči sobě samému a principu solidarity, který znamená, že lidé dosahující vysokých příjmů jsou solidární s těmi, kteří z různých důvodů takové příjmy nemají.
2. Všeobčanský princip jako univerzálně koncipovaný, obligatorně zprostředkovává solidární pomoc jedněch občanů jiným s tím, že na obou stranách jsou všichni občané.
3. Odmítnutí apriorní solidarity vůči specificky definovaným skupinám. Tento princip znamená, že vždy musí jít o solidaritu se sociálně potřebnými. Kritériem sociální potřeby je především příjem občana, resp. jeho rodiny s tím, že stát definuje tzv. životní minimum jako výchozí hranici občanské solidarity a centrální bod státní sociální politiky.
4. Individuální cílenost, kdy stát jako nositel a garant sociální politiky poskytuje sociální příspěvky sociálně potřebným občanům přímo.
5. Indiferentnost státu vůči tomu jak občané sociální pomoc využívají, resp. na co od státu získané prostředky vynaloží.¹¹

3. Reforma sociální politiky v České republice

Sociální politika v České republice prošla určitým vývojem. Po roce 1989 byla zahájena transformace společnosti. Začala změnami politickými a pokračovala v oblasti ekonomiky, kde došlo k přechodu od centrálně plánovaného hospodářství k tržní ekonomice. Tento zásadní obrat se nemohl obejít bez sociálního napětí ve společnosti a sociálních dopadů na obyvatelstvo zejména v podobě nezaměstnanosti, poklesu reálných příjmů a chudoby části populace. Proto bylo od počátku zřejmé, že spolu s ekonomickou transformací musí být též vypracován a realizován scénář sociální reformy.

Na přípravě sociální reformy se začalo pracovat od okamžiku jmenování federální vlády, kdy byla základním úkolem tvorba konstrukce záchranné sociální sítě, jejímž posláním byla kompenzace negativních dopadů společenských změn na široké vrstvy obyvatelstva a běžný život občanů. Postupné odstranění nedostatků v sociální sféře bylo plánováno tvorbou

¹¹ KOTOUS, J.; MUNKOVÁ, G.; PEŘINA, P. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze – Právnická fakulta v edičním středisku Vodnář, 2003. 13 s.

odpovídajících sociálních systémů, které by byly efektivnější, transparentnější a byly založeny tak, aby odpovídaly běžným evropským standardům a sloužily populaci i v dlouhodobějším horizontu. Uskutečnění sociální reformy a vytvoření nové sociální politiky je dlouhodobým procesem, kdy úspěch z podstatné části závisí na tom, do jaké míry se podaří spojit navrhovaná koncepční řešení a jim odpovídající opatření. Charakter sociální reformy směřoval k překonání již uvedených nedostatků a přednostně se realizovala politika zaměstnanosti, sociálního zabezpečení, rodinná politika a politika v oblasti pracovních příjmů. V průběhu sociální reformy v ČR lze rozlišit tři základní etapy:

1. etapa probíhala od konce roku 1989 do roku 1992. Byl vypracován koncept záchranné sociální sítě, který byl plně zajištěn právními instituty, zejména minimální mzdou a životním minimem,

2. etapa započala po vzniku samostatné ČR v roce 1993. V našem sociálním zabezpečení se začaly projevovat neoliberalní tendence. Bylo zavedeno pojistné jako zvláštní platba mimo daňový systém. Za zvlášť významný je možno považovat rok 1995, kdy byly přijaty dva důležité zákony – zákon č.155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře,

3. o počátku třetí etapy vývoje reformy sociálního zabezpečení lze hovořit od poloviny roku 1998 v souvislosti s nástupem sociálnědemokratické vlády. Byly novelizovány významné právní předpisy, začala se připravovat reforma důchodového systému.¹²

V roce 1999 byla ratifikována Evropská sociální charta¹³ Parlamentem ČR a dále byla přijata řada dvoustranných smluv sociálního zabezpečení. Dotčené oblasti české sociální politiky, v tomto případě právo sociálního zabezpečení a vybrané oblasti pracovního práva bylo nutno průběžně harmonizovat s právem Evropské unie s tím, jak se vyvíjely rozhovory o vstupu ČR do EU.¹⁴ „Účinná sociální i hospodářská politika bude především vyžadovat, aby se v dlouhodobé perspektivě dařilo skloubit dva fenomény (v nichž se prolínají jak ekonomické, tak i etické hodnoty): výkonnost a solidaritu. Jejich vyváženost umožní promítat ekonomické efekty do zlepšování a rozvíjení životních podmínek občanů.“¹⁵

¹² TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 34- 35 str.

¹³ Pozn.: Stát, který podepsal Evropskou sociální chartu se zavazuje k vytváření takové politiky, která povede ke splnění podmínek, tak aby mohly být uplatňována práva na práci, ochranu zdraví, sociální zabezpečení aj.

¹⁴ ČR se stala členem EU 1. 5. 2004

¹⁵ KREBS, V.: *Sociální politika*. 4. vydání, ASPI, Praha 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276; str. 454

4. Sociální zabezpečení

4.1. Sociální zabezpečení – pojem

Sociální zabezpečení je pojem, který je dnešní společností dostatečně znám, ale jeho definice a přesné vymezení je obtížné a historicky podmíněné.

Zprvu byl pojem sociální spojen s pojmem bezpečnost. Spojení sociální bezpečnost poprvé v dějinách použil generál S. J. A. Bolivar y Ponte, který při svých reformních snahách (1826) v Mexiku označoval slovy *seguridad social* cíle své sociální politiky. Sociální zabezpečení je pojem pravděpodobně převzatý z ruštiny. S pojmem zabezpečení (obespečenje) se poprvé setkáváme v programu Vsesvazové komunistické strany bolševiků (1919) pro označení všeobsahujícího systému sociálních dávek pro všechny zaměstnance.

Pojem *social security* byl poprvé oficiálně použit v U.S.A. pro označení federálního zákona o důchodovém pojištění (1935). Po 2. světové válce se rozšířil po Evropě zejména po přijetí Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 102/1952 o sociální bezpečnosti (minimální normy).¹⁶ Ve stejném pojetí byl tento pojem použit i při přijetí Evropské charty sociální bezpečnosti.¹⁷ Dnes se také pojem *social security* v praxi ztotožňuje s obsahem zmíněné Úmluvy Mezinárodní organizace práce č. 102/1952 o sociální bezpečnosti.

I ve starší české odborné literatuře se setkáváme s pojmem sociální bezpečnost, avšak koncem 40. let, po únorovém převratu (1948) byl používán ruský pojem *obespečenje* (zabezpečení), nikoliv *bezopasnost* (bezpečnost).¹⁸

Sociální zabezpečení je považováno za nejdůležitější nástroj sociální politiky, který slouží k naplňování nezadatelných sociálních práv lidí. Jeho vývoj je obvykle zachycen jako obraz sociálně-politické snahy ve společnosti. Obecně můžeme sociálního zabezpečení pojmenovat jako souhrn vztahů, institucí a prostředků, jejichž účelem je prevence sociálních rizik a také odstraňování již vzniklých negativních následků sociálních událostí.

„Právo sociálního zabezpečení dnes představuje soubor právních předpisů, které upravují hmotné zabezpečení a služby, jež stát zabezpečuje, reguluje nebo poskytuje oprávněným občanům, kteří v důsledku sociální události nemohou být výdělečně činnými a jejichž nezadatelná sociální práva zaručená ústavou jsou ohrožena“¹⁹.

¹⁶ Social Security/Minimum Standards/Convention

¹⁷ European Social Security Charter

¹⁸ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 3- 4 str.

¹⁹ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 20 str.

Sociálními událostmi rozumíme různé sociálně tíživé poměry občana, které jsou důsledkem životního vývoje. Důležité je to, že tyto sociálně tíživé situace jsou zpravidla propojeny i s nepříznivými dopady v oblasti ekonomické. Občan tyto situace nedokáže řešit sám bez pomoci nebo jen velmi obtížně. Jedná se především o tyto základní sociální události: nemoc, pracovní neschopnost, dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, invalidita, těhotenství a mateřství, nezaopatřenost dítěte, dosažení určitého věku, smrt, nedostatečný příjem, pracovní úraz a nemoc z povolání a nezaměstnanost. U některých těchto událostí se předpokládá, že jsou jen krátkodobé, dočasné (nezaměstnanost), u jiných je naopak patrná jejich dlouhodobost, trvalost (stáří, invalidita). Povaha události se pak zohledňuje ve formě pomoci, popřípadě výši dávky, délce podpůrčí doby apod.

4.2. Stručná historie sociálního zabezpečení

„Sociální zabezpečení má svůj historický vývoj. Už ve starověku a ve středověku existovaly různé formy vzájemnostního pojištění v náboženských spolicích nebo v profesních organizacích (cechy) i smluvní komerční pojištění, ale rozhodující roli v poskytování sociální pomoci měla církev.

O pojištění se v ekonomické teorii hovoří od 14. stol., zejména pak od 17. století. Sociální zabezpečení jako určitý ucelený systém se začíná vytvářet až na přelomu 19. a 20. století.

Dalšími významnými mezníky v oblasti rozvoje a modernizace sociálního zabezpečení byly I. a II. světová válka, kdy se stát stává hlavním subjektem sociálního zabezpečení. V počátečním období stát zajišťoval sociální zabezpečení vybraným skupinám obyvatelstva, po II. světové válce se SZ stává všeobecným.“²⁰

4.3. Zásady sociálního zabezpečení

Za základní zásadu můžeme považovat sociální spravedlnost, která jako kritérium mezilidských vztahů tvoří základní mravní a náboženskou hodnotou právního státu a státních politik. Spravedlnost je v sociálním smyslu chápána jako rozdělování prostředků veřejného blahobytu mezi občany.

Moderní teorie klasifikují zásady následujícím způsobem:

1. zásada všeobecnosti systému sociálního zabezpečení – nebyla přijímána již od počátku, dnes sociální zabezpečení koncipováno pro všechny občany, samozřejmě osobní rozsah je dán stanovenými podmínkami,

²⁰ NAHODIL, František, et al. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5, str. 231.

2. zásada garance státu – stát garantuje, že stanovená minimální plnění budou vždy poskytnuta bez ohledu, zda vyčerpané fondy nositele budou posíleny ze státního rozpočtu,
3. zásada zabezpečovatele celého systému – pokud by ve státě nebyla žádná specializovaná organizace, pak je přímým zabezpečovatelem stát, ten v každém případě nese záruku systému – stanoví principy sociální politiky, věcné návrhy zákonů v této oblasti a sociální doktrínu.²¹

4.4. Koncepce sociálního zabezpečení

Moderní demokratické státy a vedoucí politická uskupení v nich se mohou lišit v názorech na rozsah solidarity, nikoliv však na podstatu. Jednou z důležitých vlastností koncepce je, že změny se v plné síle projeví za 10 i více let. Je třeba si plně uvědomit, že to nemůže být dílem jedné vlády, ale přinejmenším tří. Moderní teorie klasifikují řadu přístupů ke stanovení koncepce sociálního zabezpečení, nejdůležitějšími z nich jsou:

1. Zásluhovost – to znamená, že poskytování řady dávek je vázáno na splnění podmínek v minulosti (např. placení pojistného).
2. Potřebnost – plnění je vázáno podmínkou, která nastala objektivně mimo vůli občana, a která by jej dostala do hmotné nouze (např. nemoc).
3. Rovnost navzájem – některé dávky jsou poskytovány všem bez rozdílu, kolik do systému přispěli (např. poskytování léků).
4. Výkonnost – musí být zvaženo, že se jedná o systém ochrany všech občanů, masové měřítko má dalekosáhlé důsledky pro ekonomiku každého státu.

Systém musí být profinancován, zohledněny minimální standardy, které se tvoří v rámci ES, a také musí být systém koncipován jako kompatibilní, aby bylo možno uzavírat mezinárodní dohody v této oblasti.²²

4.5. Zdroje financování sociálního zabezpečení

Z ekonomického pohledu je podstatné z jakých zdrojů se nezbytné finanční prostředky získávají a podle jakých zásad se používají. Úroveň dávek sociálního zabezpečení je

²¹ ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2, str. 29-30.

²² ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2, str. 33.

podmíněna celkovou ekonomickou silou, stabilitou státu a také úrovní fungování příslušných mechanismů, které sociální zabezpečení realizují vůči potřebným skupinám obyvatel.

V systémech sociálního zabezpečení můžeme rozlišit tyto základní zdroje financování sociálního zabezpečení:

1. financování ze státního rozpočtu, tento způsob financování má charakter státního zaopatření,
2. výběrem příspěvků, ze kterých vytváří určitý fond, z něhož jsou vypláceny dávky, pak mluvíme o sociálním pojištění.

„Rozdíl mezi státním financováním sociálních dávek a financováním prostřednictvím sociálního pojištění lze zjednodušeně vyjádřit tak, že ve státním systému občan odvádí státu daně, které plynou do státní pokladny a z ní jsou pak na základě státem (parlamentem) schváleného rozpočtu občanu vypláceny za podmínek stanovených zákonem dávky sociálního zabezpečení. Naopak v sociálním pojištění občan povinně pojišťuje sám sebe pro případ budoucí pojistné (sociální) události (v ekonomické terminologii si jednotlivec odkládá část své spotřeby na pozdější dobu) anebo občana pojišťuje někdo jiný (zaměstnavatel, stát).“²³

Systém sociálního pojištění se může dít na principu kapitálovém nebo průběžně financovaném.

V základních systémech pojištění je nejčastěji používané průběžné financování.²⁴ Stěžejním prvkem průběžného financování je mezigenerační solidarita, která je založena na tom, že stávající generace výdělečně aktivních občanů hradí výdaje na dávky předchozí generaci a ostatním sociálně potřebným. Aby průběžné financování mohlo fungovat, tak je bezpodmínečně nutná rovnováha mezi příjmy a výdaji ve stanoveném období.

Kapitálový systém předpokládá, že z vybraných příspěvků od pojištěnců se vytváří fond, který nashromážděné prostředky vhodně spravuje a výnosy je po určité době schopen krýt náklady na vyplacené dávky.

„Cílem soudobého sociálního zabezpečení v nejobecnějším slova smyslu je regulace odpovědnosti občana za svou budoucnost (povinné pojistné systémy) a stanovení míry a forem sociální solidarity mezi občany (povinný či dobrovolný transfer prostředků skrze daňovou soustavu nebo sponzorováním).“²⁵

²³ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 110 str.

²⁴ tento systém je uplatňován v současné době i v ČR; Průběžné financování sociálního zabezpečení je známé také jako **PAYGO systém** (pay as you go).

²⁵ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 9 str.

4.6. Sociální doktrína

Sociální doktrína představuje soubor základních hodnot, principů a tudíž jakousi základní orientaci pro tvorbu sociální politiky. Ta následně musí zajistit garanci základních nezadatelných lidských a občanských práv a současně bude i sociálně integrujícím prvkem, stejně jako prvkem posouvajícím společenský vývoj žádoucím směrem. Sociální politika vytváří rámec, jehož prostřednictvím stát umožňuje svým občanům, aby se cítili pro společnost užitečnými a cennými členy, podporuje dlouhodobou prosperitu společnosti a prosazuje solidaritu, stabilitu a legitimitu společenského řádu a tím upevňuje sociální soudržnost společnosti.

Velmi důležité je určení priorit pro sociální systémy. Nejprve je potřeba vytyčit, čeho chceme dosáhnout a jakou cestou, a proto musíme stanovit sociální doktrínu jako společenskou smlouvu. Tu nelze chápat jako dogma, protože je nutno počítat se změnami. Praktických důvodů je několik:

1. Stabilizační – zásadní změny se projeví v dlouhodobém horizontu, a proto nemohou být dílem jedné vlády. To zvyšuje především záruky občanům, že se stát nevzdá svých závazků tam, kde to dlouhodobě garantuje sociální doktrína.
2. Systémový – z krátkodobého hlediska musí chránit společnost před výstřelky sociálních skupin a politiků, udržuje sociální rovnováhu ve společnosti.
3. Ekonomický – je potřebné vytyčit sociální dopady ekonomické transformace a reformy na využitelné zdroje a jejich směřování do sociální oblasti.
4. Historický – naše společnost se zatím úplně nevyrovnala se sociálním dědictvím, není úplně vyřešena oblast soustavy nástrojů v sociální oblasti, což vede k sociálnímu napětí a je podhoubím pro stará dogmata.
5. Demografický – demografické změny jsou rovněž důležité. Rovnováha mezi generacemi hraje v oblasti sociálního zabezpečení důležitou roli, potažmo rovnováha mezi příjmy a výdaji v rámci průběžného financování patří mezi stěžejní.

Je nutné si uvědomit, že s narůstající nezaměstnaností, s prohlubujícími se příjmovými rozdíly, se stárnutím a zdravotním stavem populace, budou růst problémy. Sociální doktrína nemůže tvořit pouhý výčet právních norem a institucí, ale měla by řešit vlastní sociální problémy, udržovat sociální shodu a zmírňovat sociální nespravedlnost.²⁶

²⁶ ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2, str. 35.

4.7. Systém sociálního zabezpečení v České republice

Členění sociálního zabezpečení vychází zpravidla ze způsobu financování, typu sociální události a s nimi spojených dávek, charakteru účasti osob v daném systému, převažujících principů, na kterých je vybudováno a dalších hledisek. Z jiného hlediska můžeme dělit sociální zabezpečení na systémy základní a doplňkové, které lze dělit na nárokové (obligatorní) a dobrovolné (fakultativní).

Současná struktura sociálního zabezpečení obsahuje tři základní sociální systémy:

1. sociální pojištění, kterým se občané sami povinně zajišťují pro případ budoucí nepříznivé sociální události; je výrazem sociální odpovědnosti občanů k sobě a své rodině, rámci tohoto systému jsou občané pojištěny pro případ nemoci, těhotenství a mateřství, ošetřování nemocného člena rodiny, pro případ dosažení stanoveného věku (stáří), invalidity a ztráty živitele. Systém zahrnuje nemocenské a důchodové pojištění.
2. státní sociální podpora (zaopatření), kterou jsou občané státem zabezpečeni pro případ státem uznané sociální události. Státní sociální podpora byla u nás zavedena v roce 1995²⁷ jako soustava zaopatřovacích dávek, poskytovaných ze státního rozpočtu určitým skupinám osob, převážně ženám v souvislosti s porodem, rodinám s nezaopatřenými dětmi a rodinám v souvislosti se ztrátou živitele. Podle povahy věci jde o sociální zaopatřovací dávky testované (ověřují se příjmy) nebo netestované (bez ověřování příjmů).
3. sociální pomoc, kdy určitý subjekt poskytuje pomoc občanům v hmotné nouzi nebo jiné zpravidla nepříznivé životní situaci k uspokojování jejich potřeb v rozsahu, který je považován za nezbytný či přiměřený. Sociální pomoc se soustřeďuje na dlouhodobě nezaměstnané, staré, zdravotně postižené občany, standardní nízkopříjmové a rozvrácené rodiny a občany v krizi, resp. občany sociálně dezintegrované.

Současný systém sociální pomoci, donedávna nazýván též sociální péče, můžeme strukturovat do tří částí. První z nich jsou dávky sociální péče, druhou tvoří pomoci v hmotné nouzi a poslední jsou sociální služby.

²⁷ zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

4.8. Prameny práva sociálního zabezpečení

4.8.1. Pojem pramene práva a jeho druhy

Pramen práva je pojem vícero významů. Vyjadřuje vnější formu právních norem jako pramen práva ve formálním smyslu, následně je chápán coby zdroj obsahu těchto norem jako pramen práva v materiálním smyslu a nakonec jím rozumíme zdroj poznání práva jako pramen práva v gnoseologickém smyslu. Pokud dnes v právní vědě hovoříme o pramenech práva, míní se tím zpravidla jen prameny ve formálním smyslu, tj. formy, obsahující právní normy, které dávají charakter práva všem v nich obsaženým pravidlům.²⁸

„V typech evropské právní kultury se obvykle rozlišují čtyři hlavní druhy pramenů práva:

- 1. právní obyčeje,*
- 2. soudní a správní precedenty,*
- 3. normativní právní smlouvy.*
- 4. obecně závazné normativní právní akty (právní předpisy)“²⁹*

Právní obyčej je jedním z nejstarších pramenů práva. Jako zdroj práva se vytvořil na základě tradice, tzn. dlouhodobě dodržovaného, rozšířeného a obyvateli uznaného pravidla či pravidel. I když je považován za pramen tzv. nepsaného práva, byly právní obyčeje sepisovány už ve středověku v podobě soukromých a oficiálních sbírek práva.

Soudní (správní) precedent je pramenem anglosaského typu právní kultury. Má podobu soudního či správního rozhodnutí, která se stávají důležitým aspektem v oblasti interpretace a aplikace práva.

Normativní právní smlouvy je projev vůle minimálně dvou subjektů. (Mezinárodní smlouvy, kolektivní smlouvy vyššího stupně). Předpokladem jejich normativnosti je existence v nich upravených obecných pravidel regulující závazně celou skupinu společenských vztahů stejného druhu a neurčitého počtu. Mezinárodní smlouvy se stávají pramenem vnitrostátního práva buď recepcí (převzetím), inkorporací (včleněním) či transformací (převedením) norem do vnitrostátního předpisu.

Obecně závazné normativní právní akty jsou výsledkem legislativního procesu, legislativní činnosti státu. Prostřednictvím normativně právního aktu se stanoví, mění nebo ruší právní normy. Obsahují obecně závazná pravidla chování vynutitelná státem.

²⁸ GERLOCH, A. *Teorie práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 69 a násl..

²⁹ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 38 str.

4.8.2. Prameny českého práva sociálního zabezpečení

České právo sociálního zabezpečení je založeno na normativních právních aktech a normativních právních smlouvách, které jsou výsledkem činnosti státu vyvíjené prostřednictvím subjektu, jehož pravomocí je jmenované akty a smlouvy tvořit, měnit či rušit. Právní normy mají různou právní sílu podle toho, kdo je přijal. Mezi normativní právní akty a normativní právní smlouvy jako prameny českého práva sociálního zabezpečení patří:

1. Ústava (ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky) a ústavní zákony (především Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky),
2. mezinárodní smlouvy a mezinárodní smlouvy podle čl. 10 a 10a ústavního zákona ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava ČR,
3. zákony a zákonná opatření Senátu,
4. nařízení vlády,
5. vyhlášky, směrnice, výnosy ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy.

V neposlední řadě je třeba zmínit, že pramenem práva jsou též kolektivní smlouvy vyššího stupně, které mohou být publikovány ve Sbírce zákonů a jako specifický pramen práva jsou nálezy Ústavního soudu, které mohou rušit zákony či některá jeho ustanovení.

4.8.3. Právní úpravy sociálního zabezpečení v České republice

Sociální práva jsou zakotvena v Listině základních práv a svobod (hl. IV.), coby součást ústavního pořádku ČR. Z hlediska práva sociálního zabezpečení mají význam především sociální práva uvedená v čl. 30, 31 a 32 Listiny základních práv a svobod. Podle čl. 30 této Listiny mají občané právo na přiměřené hmotné zabezpečení ve stáří a při nezpůsobilosti k práci, jakož i při ztrátě živitele. Každý kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek. Podle čl. 31 této Listiny má každý právo na ochranu zdraví a občané na bezplatnou zdravotní péči a zdravotní pomůcky na základě veřejného pojištění. A nakonec čl. 32 uvádí právo ženy na zvláštní péči v těhotenství a právo rodičů, kteří pečují o děti, na pomoc státu. Stanovit a upravit podrobnosti v uvedených oblastech ukládá Listina zákonu. Využívání uvedených sociálních práv je garantováno čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje, že každý má reálnou možnost stanoveným způsobem se svého práva domáhat.³⁰

³⁰ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 40 str.

Mezinárodní smlouvy jsou zvláštními prameny českého práva sociálního zabezpečení. Pramenem práva sociálního zabezpečení se nestává mezinárodní smlouva (ta je pramenem mezinárodního práva), ale pouze pravidla chování v ní obsažená a inkorporována do českého právního řádu. Mezinárodní smlouvy můžeme rozdělit na multilaterální – mnohostranné a bilaterální – dvojstranné. Významnými multilaterálními smlouvami jsou především smlouvy Mezinárodní organizace práce se sídlem v Ženevě (ILO) a to Úmluva ILO č. 130 o léčebně preventivní péči a dávkách v nemoci, Úmluva ILO č. 102 o minimálních standardech sociálního zabezpečení a Úmluva ILO č. 128 o invalidních, starobních a pozůstalostních důchodech. Mezi další velice významné mnohostranné smlouvy patří například Evropská sociální charta a Evropský zákoník sociálního zabezpečení. Jako příklad bilaterální smlouvy lze uvést např. smlouvu se Slovenskem – Úmluva o sociálním zabezpečení č. 228/1993 Sb., která je sice v platnosti, ale vzhledem k Nařízení ES č. 883/2004 a 987/2009 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení, se neaplikuje.

Další prameny práva sociálního zabezpečení můžeme rozdělit podle jednotlivých oblastí, kde se jedná zejména o tyto normy:

1. V oblasti práva EU:

- Smlouva o přistoupení ČR a dalších zemí k EU, sdělení č. 44/2004 Sb. m. s.
- Již zmiňované Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a 987/2009

2. V oblasti práva v ČR:

sociální zabezpečení a jeho organizace:

- Zákon č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, *pro rok 2011*
- Zákon č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, *pro rok 2011*
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů, antidiskriminační zákon
- zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

- Vyhláška MPSV č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon ČNR o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, *pro rok 2011*

Nemocenské pojištění:

- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Sdělení MPSV č. 310/2011 Sb., kterým se vyhlašuje pro účely nemocenského pojištění výše redukčních hranic pro úpravu denního vyměřovacího základu platných v roce 2012

Důchodové pojištění:

- Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 155 /1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 340/2006 Sb., o činnosti institucí zaměstnaneckého penzijního pojištění z členských států Evropské unie nebo jiných států, které jsou smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, na území České republiky a o změně zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška MPSV č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Zdravotní pojištění:

- Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů

Úrazové pojištění:

- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 266/2006 Sb., o úrazovém pojištění zaměstnanců, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška Ministerstva financí č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Oblast zaměstnanosti:

- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

Oblast státních dávek:

- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Sdělení MPSV č. 128/2011 Sb., kterým se vyhláší částka odpovídající 50 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství pro účely životního a existenčního minima a částka 50 % a 25 % průměrné měsíční mzdy v národním hospodářství pro účely státní sociální podpory
- Nařízení vlády č. 409/2011 Sb., o zvýšení částek životního minima a existenčního minima

Uvedený výčet právních předpisů z oblasti sociální ochrany zahrnuje pouze ty nejdůležitější. Sociální zabezpečení je oblastí relativně častých změn ohledně právních úprav a tudíž je nutno pro aktuální informace sledovat novely právních předpisů předmětu zájmu. Pro dokreslení situace zde níže cituji některé poslední novely právních předpisů v sociální oblasti od 1. ledna 2012 tak, jak je uvádí MPSV ČR:

- *„Zákon č. 364/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí*
- *Zákon č. 365/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*
- *Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů*
- *Zákon č. 366/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*
- *Zákon č. 367/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*
- *Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením*

- Vyhláška č. 389/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o pomoci v hmotné nouzi
- Vyhláška č. 390/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 391/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 392/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 426/2005 Sb., o podrobnostech udělování licencí pro podnikání v energetických odvětvích, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka³¹

5. Sociální pomoc jako třetí pilíř systému sociálního zabezpečení

Sociální pomoc tvoří jeden ze tří základních pilířů systému sociálního zabezpečení a představuje pro každého záruku poskytnutí a zabezpečení sociální ochrany. Systém sociální pomoci je v České republice založen na sociálních právech, která jsou zakotvena v Listině základních práv a svobod. V hlavě čtvrté zmíněné LPS, v čl. 30 odst. 2 je stanoveno, že každý, kdo je v hmotné nouzi, má právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek.³²

Tento třetí pilíř systému sociálního zabezpečení je určen k zabezpečení základních životních potřeb osob, které se ocitly v tíživé životní situaci, nejsou schopny ji řešit samy nebo s pomocí své rodiny a je nutné vzniklou situaci řešit způsobem podporujícím sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.

Způsob sociálního začlenění vychází z principu posilování osobních schopností, dovedností a vlastní zodpovědnosti člověka tak, aby mohl a dokázal využít možností k zabezpečení svých

³¹ pramen MPSV ČR: *Novely právních předpisů v sociální oblasti od 1. ledna 2012*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/11911>. [cit. 20.1.2012]

³² TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 285- 286 str.

životních potřeb. Sociálním vyloučením se rozumí obtížná životní situace, která člověka částečně či zcela izoluje od běžné společnosti a bez podpory jeho návrat znemožňuje.³³

5.1. Právní úprava sociální pomoci a členění systému

Oblast systému sociální pomoci je v současnosti upravena zejména:

- zákonem č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- zákonem č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení ve znění pozdějších předpisů, *pro rok 2011*
- zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- zákonem č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů

V České republice systém sociální pomoci v současné době tvoří tři části:

- dávky sociální péče
- pomoc v hmotné nouzi
- sociální služby³⁴

6. Charakteristika systému sociálních služeb v ČR

6.1. Sociální služby v ČR

Sociální služby jsou součástí systému sociální ochrany v České republice, kde tvoří jeden ze základních nástrojů sociální pomoci, tzv. třetího pilíře sociálního zabezpečení.

Sociální služby můžeme definovat jako specializovanou činnost nebo souhrn činností poskytovateli sociálních služeb ve prospěch osob v sociální nouzi. Tyto činnosti mají pomoci člověku řešit jeho nepříznivou sociální situaci, ale je nezbytné si uvědomit, že poskytnutí sociální služby samo o sobě nedokáže v plné míře odstranit tyto situace. Poskytnutí sociální služby má člověku pomoci, ale také podporovat jeho vlastní samostatnost, aktivitu a odpovědnost vedoucí k vyřešení nepříznivé sociální situace tak, aby byla maximálně zachována lidská důstojnost. Zákon č. 108/2006 Sb., § 3, odst. a) o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, vymezuje sociální službu jako činnost nebo soubor činností

³³ ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2, str. 183

³⁴ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 290 str.

zajišťujících pomoc a podporu osobám za účelem sociálního začlenění nebo prevence sociálního vyloučení³⁵

„Sociální služby jsou poskytovány lidem společensky znevýhodněným, a to s cílem zlepšit kvalitu jejich života, případně je v maximální možné míře do společnosti začlenit, nebo společnost chránit před riziky, jejichž jsou tito lidé nositeli. Sociální služby proto zohledňují jak osobu uživatele, tak jeho rodinu, skupiny, do nichž patří, případně zájmy širšího společenství.“³⁶

Prostřednictvím sociálních služeb je zajišťována pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zajištění chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psycho- a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů.

Cílem služeb bývá mimo jiné

- podporovat rozvoj nebo alespoň zachování stávající soběstačnosti uživatele, jeho návrat do vlastního domácího prostředí, obnovení nebo zachování původního životního stylu
- rozvíjet schopnosti uživatelů služeb a umožnit jim, pokud toho mohou být schopni, vést samostatný život
- snížit sociální a zdravotní rizika související se způsobem života uživatelů

„Základními činnostmi při poskytování sociálních služeb jsou pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu, pomoc při osobní hygieně nebo poskytnutí podmínek pro osobní hygienu, poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy, poskytnutí ubytování nebo pomoc při zajištění bydlení, pomoc při zajištění chodu domácnosti, výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů.“³⁷

6.2. Novodobá historie a vývoj sociálních služeb

Zásadní společenské změny spojené s revolucí v roce 1989 znamenal pro oblast sociálních služeb zahájení procesu transformace. Jedním z prvních opatření v sociální oblasti bylo již v 1. pololetí r. 1990, v rámci novelizace zákona č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení,

³⁵ Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách. Portál veřejné správy ČR, [online]. Dostupný na WWW: <http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=108/2006>. [cit. 20.2.2012]

³⁶ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 9

³⁷ ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2, str. 193-194

umožnění přístupu k realizaci sociálních služeb i obcím, městům a nestátním neziskovým organizacím a postupně byla prosazována zásada, že za vlastní životní úroveň je odpovědný především sám občan, resp. rodina jako nejpřirozenější sociální skupina.³⁸ Změny v pojetí sociálních služeb vycházejí především z důrazu na práva a povinnosti každého občana. Sociální péče zajišťovaná státem se proměnila v široké spektrum nabídky sociálních služeb poskytovaných též nestátními neziskovými organizacemi, církví, samosprávou krajů a obcí i soukromými osobami. Přichází nový fenomén občanské zodpovědnosti a přebírání některých rolí státu prostřednictvím občanského sektoru. „*Uvolnění poměrů po roce 1989 znamenalo v oblasti sociálních služeb rovněž vznik a v krátkém období dramatický nárůst počtu nestátních neziskových organizací, které začaly tyto služby poskytovat.*“³⁹ Výše zmíněný výraz dramatický lze zřejmě nahradit slovem nekoordinovaný vzhledem k nedostatečné právní úpravě. Občanské sdružení se nemuselo nikomu odpovídat za své aktivity, kvalitu poskytovaných služeb či si dokonce provádět audit svého hospodaření. Pracovníci zaměstnaní v těchto sdruženích nemuseli mít odpovídající odbornou kvalifikaci, ačkoliv poskytovali mnohdy náročné služby a nebyla ani formulována metodika jejich práce. Občanská sdružení a církve se chopily poskytování sociálních služeb tam, kde cítily potřebu. Občanská sdružení preferovala poskytovat služby neústavního charakteru a církevní organizace začaly poskytovat sociální služby spíše v ústavních zařízeních např. domovy důchodců, hospice, azyl pro bezdomovce a pro matky s dětmi. V oblasti financování byly nestátní poskytovatelé sociálních služeb závislé na finančních zdrojích, které stát přiděloval na základě ročních dotací. Církevní organizace měly výhodnější pozici skrze četnou podporu ze zahraničí.

Po fázi rozšíření druhů sociálních služeb, služeb sociální péče a prevence pro osoby v nepříznivé sociální situaci, bylo vnímání zacíleno na kvalitu poskytovaných služeb, na nastavení jejich pravidel, na přístup ke klientům či uživatelům služeb a na odbornost pracovníků, kteří tyto zajišťují. Tohoto se dosáhlo v roce 2002 vytvořením dokumentu s praktickou ambicí vstupu do prostředí sociálních služeb – Standardy kvality sociálních služeb, které shrnují to, co se obecně očekává od dobré sociální služby. Aktuální znění obsahuje 15 ustanovení kritérií standardů, které řeší minimální rámec kvality v sociálních službách. Standardy kvality sociálních služeb doporučené MPSV od roku 2002 se staly právním předpisem závazným od 1.1.2007 a znění kritérií Standardů je obsahem přílohy č. 2 vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., prováděcího předpisu k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních

³⁸ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 24

³⁹ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 31

službách, v platném znění. Standardy kvality sociálních služeb popisují, jak má vypadat kvalitní sociální služba, tvoří soubor měřitelných a ověřitelných kritérií, jejichž smyslem je umožnit průkazným způsobem posoudit kvalitu poskytované služby.

Důležitý posun v přípravě nové právní úpravy přinesl rok 2003, kdy došlo přijetí tzv. Bílé knihy v sociálních službách, která na základě hlavních vývojových trendů rozvoje sociálních služeb v evropských zemích charakterizovala základní východiska poskytování sociálních služeb, mezi něž patří:

1. nezávislost a autonomie pro uživatele služeb – nikoli jejich závislost,
2. začlenění a integrace – nikoli sociální vyloučení,
3. respektování potřeb – služba je určována individuálními potřebami a potřebami
4. společnosti, neexistuje model, který by vyhovoval všem,
5. partnerství – pracovat společně, nikoli odděleně,
6. kvalita – záruka kvality poskytuje ochranu zranitelným lidem,
7. rovnost bez diskriminace,
8. standardy národní, rozhodování na místě.⁴⁰

Návrh věcného záměru nového zákona o sociálních službách projednala vláda na podzim roku 2004 a samotný zákon byl přijat Poslaneckou sněmovnou Parlamentu až na počátku roku 2006. Nová právní úprava vstoupila v platnost 1. ledna 2007 jako zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy po sedmnácti letech od přelomové změny ve společnosti a přelomové změny role sociálních služeb pro společnost, dochází k určitému završení sociální reformy v ČR.

V současném pojetí sociálních služeb v České republice je kladen důraz na poskytování takových sociálních služeb, které dbají na dodržování lidských práv osob při individuálním poskytování služeb, respektují svobodnou vůli osob a zajišťují jejich důstojný život a v neposlední řadě směřují k sociálnímu začleňování dotčených osob.

6.3. Zákon o sociálních službách a jeho pojetí

Oblast sociálních služeb doznala přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů veskrze pozitivních změn. Spolu s dalšími právními předpisy (zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, a zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi) došlo k posunu správným směrem v celém třetím pilíři systému sociálního

⁴⁰ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 27

zabezpečení v ČR, na který se čekalo v podstatě od počátku revolučních změn ve společnosti v roce 1989.

Systém sociálních služeb je v České republice upraven zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů a dále pak také vyhláškou č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách Ministerstva práce a sociálních věcí. Zákon vymezil rozdělení sociálních služeb podle jejich formy na terénní, pobytové a ambulantní a stanovil typy služeb, jejichž náplň blíže specifikuje v § 35 a ve Vyhlášce č. 505/2006 Sb. Ve vyhlášce je přesně uvedeno, jaké úkony jsou poskytovatelé sociálních služeb v rámci dané služby oprávněni poskytovat a na co mají uživatelé nárok.

Znění zákona vymezuje základní zásady poskytování sociálních služeb, z kterých lze dovozovat charakteristické znaky nového systému sociálních služeb. Primární je poskytnutí relevantních informací osobě, která se ocitla v nepříznivé sociální situaci tak, aby ji pokud možno mohla řešit sama a vlastními silami. Teprve pokud tyto informace samy o sobě nestačí, nastupují sociální služby. Sociální služby mají být individualizované, tj. přizpůsobené potřebám konkrétního jedince na míru. Sociální služby mají být především aktivační, podporovat samostatnost klientů a předcházet delšímu trvání nepříznivé sociální situace. Kvalita poskytování sociálních služeb je dána přímo do souvislosti s dodržováním lidských práv a základních svobod a se zachováním důstojnosti člověka. Zákon o sociálních službách také přinesl určité konkrétní pozitivní koncepční změny, mezi které patří:

1. nová kategorizace sociálních služeb, které jsou děleny na sociální poradenství, služby sociální péče a služby sociální prevence
2. zavedení smluvního principu do vztahu mezi poskytovatelem a příjemcem sociálních služeb, kdy je o poskytování sociálních služeb uzavírána smlouva
3. zavedení systému registrace poskytovatelů sociálních služeb u krajských úřadů
4. stanovení předpokladů pro výkon povolání sociálního pracovníka
5. příspěvek na péči, jako dávka, kterou si potřební obstarávají a uhrazují sociální služby⁴¹

Koncepce nové právní úpravy je směřována k zabezpečení a vytvoření podmínek pro uspokojování oprávněných potřeb osob, které jsou oslabeny v jejich prosazování. Zákon vychází z obecného principu solidarity ve společnosti a současně podporuje princip rovných

⁴¹ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 298-299 str.

příležitostí pro všechny členy společnosti. Zákon o sociálních službách zabezpečuje základní rámec k zajištění potřebné pomoci. Potřebnou pomocí se rozumí takové činnosti, které jsou nezbytné pro sociální začlenění osob a důstojné podmínky života odpovídající úrovni rozvoje společnosti. Hlavním cílem zákona o sociálních službách je podporovat proces sociálního začleňování a sociální soudržnost společnosti.

6.4. Poskytovatelé sociálních služeb

Poskytovateli sociálních služeb mohou být MPSV a jím zřízené organizační složky státu, kraje a obce jako územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby a fyzické osoby.

Stát už v dnešní době není primárním poskytovatelem sociálních služeb a zřizovatelské kompetence sociálních služeb přešly ze státní správy na samosprávné orgány krajů a obcí. I nadále však stát určuje podmínky pro poskytování sociálních služeb. V současné době je MPSV zřizovatelem pěti specializovaných ústavů sociální péče. MPSV řídí a kontroluje výkon státní správy v oblasti sociálních služeb. Zpracovává plán rozvoje sociálních služeb a stanovuje priority v oblasti dostupnosti a kvality sociálních služeb formou střednědobé strategie.⁴²

Kraje a obce mohou zřizovat sociální služby v rámci samostatné působnosti jako vlastní organizační složky bez právní subjektivity, pokud jde o službu nenáročnou na lidské zdroje a technické zázemí, anebo jako příspěvkové organizace, které mají samostatnou právní subjektivitu.⁴³

Kraje a obce by ve své samostatné působnosti měly vytvářet podmínky pro poskytování sociálních služeb na svém území, plánovat rozvoj sociálních služeb ve vzájemné spolupráci stanovovat střednědobé plány poskytování sociálních služeb, spolupracovat s klienty a poskytovateli sociálních služeb v jednáních o budoucí podobě služeb a realizovat konkrétní kroky a opatření.⁴⁴

Další právnické osoby významně doplňující oblast poskytovatelů sociálních služeb je možné zakládat formou občanského sdružení, obecně prospěšné společnosti a církevní právnické osoby. Zvláštní druh právnické osoby tvoří nadace, které nemohou sociální služby samy poskytovat, ale pouze mohou činnost poskytovatelů sociálních služeb financovat. Uvedené právní formy jsou obecné, bez specifik týkajících se sociálních služeb, protože

⁴² pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

⁴³ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 12

⁴⁴ pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

mohou být založeny i k jiným účelům. Tuto skutečnost do určité míry řeší v zákoně o sociálních službách zakotvená povinnost registrace poskytovatelů sociálních služeb.⁴⁵

6.5. Rozdělení sociálních služeb

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, zahrnuje a definuje tyto druhy sociálních služeb:

1. sociální poradenství,
2. služby sociální péče,
3. služby sociální prevence.

Sociální služby se poskytují formou:

1. pobytovou - pobytovými službami se rozumí služby spojené s ubytováním v zařízeních sociálních služeb,
1. ambulantní - jsou takové služby, za kterými osoba dochází nebo je doprovázena nebo dopravována do zařízení sociálních služeb a součástí služby není ubytování,
2. terénní - rozumí se služby, které jsou osobě poskytovány v jejím přirozeném sociálním prostředí.⁴⁶

6.5.1. Sociální poradenství

Sociální poradenství plní funkci preventivní a nápravnou. Zahrnuje základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství. Základní sociální poradenství poskytuje osobám potřebné informace přispívající k řešení jejich nepříznivé životní situace. Sociální poradenství je základní činností při poskytování všech druhů sociálních služeb, poskytovatele sociálních služeb jsou povinni tuto činnost vždy zajistit. Odborné sociální poradenství je poskytováno se zaměřením na potřeby jednotlivých okruhů sociálních skupin osob v občanských poradnách, manželských a rodinných poradnách, poradnách pro seniory, poradnách pro osoby se zdravotním postižením, zahrnuje též sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností.

Základní sociální poradenství se zajišťuje v rozsahu těchto úkonů:

⁴⁵ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 12-14

⁴⁶ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 66

1. poskytnutí informace směřující k řešení nepříznivé sociální situace prostřednictvím sociální služby,
2. poskytnutí informace o možnostech výběru druhu služby podle potřeb osob a o jiných formách pomoci, např. o dávkách pomoci v hmotné nouzi,
3. poskytnutí informace o základních právech a povinnostech osoby, zejména v souvislosti s poskytováním sociálních služeb, a o možnostech využívání běžně dostupných zdrojů pro zabránění sociálního vyloučení a zabránění vzniku závislosti na sociální službě,
4. poskytnutí informace o možnostech podpory členů rodiny, kteří se spolupodílejí na péči o osobu.

Odborné sociální poradenství se zajišťuje v rozsahu těchto úkonů:

1. zprostředkování kontaktu se společenským prostředím,
2. sociálně terapeutické činnosti,
3. pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.⁴⁷

6.5.2. Služby sociální péče

Služby sociální péče napomáhají osobám zajistit jejich fyzickou a psychickou soběstačnost s cílem umožnit jim v nejvyšší možné míře zapojení do běžného života společnosti a v případech, kdy je to znemožněno nepříznivým zdravotním stavem či vysokým věkem, zajistit jim důstojné prostředí a zacházení.⁴⁸ Předmětný zákon⁴⁹ řadí mezi služby sociální péče níže uvedené:

1. Osobní asistence, která je terénní službou určenou zejména lidem se zdravotním postižením a seniorům. Osobní asistenti pomáhají uživatelům služby zvládnout péči o sebe a účastnit se života ve společnosti.
2. Pečovatelská služba je převážně terénní služba poskytovaná především v domácnosti. Pečovatelé pomáhají člověku zvládnout péči o sebe a domácnost.

⁴⁷ vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁸ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 64-65

⁴⁹ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

3. Tísňová péče je nepřetržitá telefonická nebo elektronická komunikace s lidmi, kteří jsou vystaveni vysokému riziku ohrožení zdraví nebo života. Služba umožňuje neodkladnou pomoc v případě náhlého zhoršení zdravotního stavu.
4. Průvodcovské a předčitatelské služby jsou určeny lidem se sníženou schopností komunikovat a orientovat se v prostou. Jde především o pomoc při obstarávání osobních záležitostí.
5. Podpora samostatného bydlení je podobná pečovatelské službě, ale zaměřuje se více na posilování osobních schopností člověka samostatně bydlet.
6. Odlehčovací služby představují různou kombinaci činností péče, která má umožnit pečujícím osobám nezbytný odpočinek. Tato služba buď sdílí péči, nebo převezme péči o člověka, který má sníženou soběstačnost.
7. Centra denních služeb představují ambulantní službu, kterou mohou v průběhu dne využívat osoby se sníženou soběstačností. Je zde zajištěna pomoc s osobní hygienou a pomoc s vyřízením osobních záležitostí nebo nabídkou sociálně terapeutických činností.
8. Denní stacionáře pravidelně navštěvují osoby se sníženou soběstačností a je v nich zabezpečována komplexní péče s ohledem na potřeby uživatelů. Současně nabízí výchovné, aktivizační a sociálně terapeutické činnosti.
9. Týdenní stacionáře představují pobytovou službu, která je obsahem činnosti podobná denním stacionářům.
10. Domovy pro osoby se zdravotním postižením jsou pobytovou službou s celoročním provozem. Jedná se o komplexní službu určenou především lidem, kteří nejsou soběstační, a nelze jim zabezpečit pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí.
11. Domovy pro seniory zabezpečují seniorům se sníženou soběstačností pravidelnou pomoc, komplexní péči a nabízí aktivizační a sociálně terapeutické činnosti. Služba je určena lidem, kterým z objektivních důvodů nemůže být zajištěna pomoc v jejich přirozeném sociálním prostředí.
12. Domovy se zvláštním režimem jsou podobné jako domovy pro osoby se zdravotním postižením nebo domovy pro seniory s tím, že služby jsou přizpůsobeny osobám, které trpí Alzheimerovou chorobou, demencí, duševní nemocí, nebo jsou závislé na návykových látkách.
13. Chráněné bydlení patří k modernímu typu služby, je určeno pro osoby se zdravotním postižením a má pomáhat k samostatnému bydlení v prostředí shodným s běžným bytem.

14. Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče osobám, které se neobejdou bez pomoci jiné osoby a současně nemohou být propuštěny ze zdravotnického zařízení z důvodu nemožnosti zabezpečení péče v domácnosti nebo v zařízení sociálních služeb v danou dobu.

6.5.3. Služby sociální prevence

Služby sociální prevence napomáhají zabránit sociálnímu vyloučení osob, které jsou jím ohroženy pro krizovou sociální situaci, životní návyky, způsob života a sociálně znevýhodňující prostředí. Jejich cílem je napomáhat osobám k překonání jejich nepříznivé sociální situace a chránit společnost před vznikem a šířením nežádoucích společenských jevů.⁵⁰ Předmětný zákon⁵¹ řadí mezi služby sociální prevence níže uvedené:

1. raná péče,
2. telefonická krizová intervence,
3. tlumočnické služby,
4. azylové domy,
5. domy na půl cesty,
6. kontaktní centra,
7. krizová pomoc,
8. nízkoprahová denní centra,
9. nízkoprahová zařízení pro děti a mládež,
10. noclehárny,
11. služby následné péče,
12. sociální aktivizační služby pro rodiny s dětmi,
13. sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením,
14. sociálně terapeutické dílny,
15. terapeutické komunity,
16. terénní programy,
17. sociální rehabilitace.

Všechny z uvedených sociálních služeb jsou v zákoně definovány. Konkrétní rozsah poskytování všech, zákonem definovaných, druhů sociálních služeb je obsažen ve vyhlášce č.

⁵⁰ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 65

⁵¹ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů.⁵²

6.6. Podmínky upravující poskytování sociálních služeb

6.6.1. Smlouva o poskytování sociálních služeb

Zákon o sociálních službách přinesl do oblasti sociálních služeb kvalitativní změnu ve vzájemném postavení poskytovatelů a uživatelů tím, že osoba potřebující sociální služby a jejich poskytovatel jsou povinni uzavřít o poskytnutí sociální služby smlouvu. V některých případech, zejména má-li být poskytována služba sociální péče, musí mít tato smlouva písemnou formu. Poskytovatel, který danou službu provozuje a má dostatečnou kapacitu pro její zajištění, je povinen smlouvu s osobou, která žádá o poskytnutí služby, uzavřít.

Smlouva je uzavírána podle příslušných ustanovení občanského zákoníku a obsahuje i jiné zákonem⁵³ stanovené náležitosti jako: označení smluvních stran, druh sociální služby, rozsah poskytování sociální služby, místo a čas poskytování sociální služby, sjednanou výši úhrady za sociální služby a způsob jejího placení, ujednání o dodržování vnitřních pravidel stanovených poskytovatelem pro poskytování sociálních služeb, výpovědní důvody a výpovědní lhůty a dobu platnosti smlouvy.

Předmětný zákon striktně stanoví i to, za jakých podmínek může poskytovatel sociálních služeb odmítnout uzavřít smlouvu o poskytování sociálních služeb, pokud neposkytuje sociální službu, o kterou osoba žádá, nemá dostatečnou kapacitu k poskytnutí sociální služby nebo zdravotní stav osoby vylučuje poskytnutí takové sociální služby

Zákon je koncipován tak, že je dána přednost nestátním poskytovatelům sociálních služeb. Kraje a obce hrají v oblasti sociálních služeb pouze podpůrnou roli. Zajišťují sociální služby v místech, kde je nemá kdo jiný zajistit a hrozí újma na zdraví nebo životě. Dále zjišťují potřebu sociálních služeb ve svém obvodu, zajišťují dostupnost informací o sociálních službách a zpracovávají plány rozvoje sociálních služeb na svém území.

Zavedením smluvního principu došlo k posílení postavení klienta služeb coby zákazníka a zpřehlednění vztahu mezi poskytovatelem služeb a jejich příjemcem.⁵⁴

⁵² TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 303-304 str.

⁵³ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁵⁴ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 305 str.

6.6.2. Registrace a inspekce

Výrazným prvkem zákona o sociálních službách je registrační povinnost pro poskytovatele sociálních služeb. Sociální služby je možné poskytovat jen na základě oprávnění k poskytování sociálních služeb, které vzniká rozhodnutím o registraci, vydaným příslušným krajským úřadem, podle místa pobytu fyzické osoby nebo sídla právnické osoby, popřípadě podle umístění organizační složky zahraniční právnické osoby na území České republiky. Registrace je také vyžadována u organizační složky státu či územně samosprávného celku, jehož jménem bude sociální služba poskytována. Krajský úřad také vede registr poskytovatelů sociálních služeb, jehož elektronickou podobu spravuje MPSV.⁵⁵

Podmínky registrace dle zákona⁵⁶ tvoří:

1. podání písemné žádosti o registraci, obsahující zákonem definované náležitosti,
2. odborná způsobilost všech fyzických osob, které budou přímo poskytovat sociální služby,
3. bezúhonnost všech fyzických osob, které budou přímo poskytovat sociální služby,
4. bezúhonnost právnické osoby, která bude poskytovat sociální služby,
5. zajištění hygienických podmínek, pokud budou sociální služby poskytovány v zařízení sociálních služeb,
6. vlastnické či jiné právo k objektu nebo prostorám, v nichž budou sociální služby poskytovány,
7. zajištění technických a materiálních podmínek, které odpovídají druhu poskytovaných služeb
8. skutečnost, že nebyl na majetek žadatele prohlášen konkurz

Registrace také může být registrujícím orgánem zrušena. Důvodem může být zejména to, že poskytovatel přestane splňovat podmínky registrace, nebo zvlášť závažně porušil své povinnosti a v důsledku toho mu byla uložena sankce za správní delikt, nebo nesplňuje standardy kvality poskytovaných služeb a tento nedostatek neodstranil. O zrušení registrace může také požádat sám poskytovatel, když se rozhodne svou činnost ukončit. S povinnou registrací jsou zavedeny také kontrolní mechanismy, nazvané inspekce poskytování sociálních služeb. Předmětem inspekce je plnění podmínek stanovených pro registraci poskytovatelů, plnění povinností poskytovatelů sociálních služeb dle zákona a kvalita poskytovaných sociálních služeb. Negativní výsledek inspekce může vést až ke zrušení registrace, jestliže

⁵⁵ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 306 str.

⁵⁶ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

poskytovatel nenapravit nežádoucí stav prostřednictvím opatření, která mu byla uložena právě při inspekci.⁵⁷

Podle poslední změny zákona o sociálních službách, provádí inspekci poskytování sociálních služeb krajská pobočka Úřadu práce.

Kvalita sociálních služeb se při výkonu inspekce ověřuje pomocí standardů kvality. Plnění jednotlivých standardů se hodnotí systémem bodů a o výsledku inspekce se pořizuje zápis, tzv. inspekční zpráva. Znění kritérií standardů je obsahem přílohy č. 2 vyhlášky MPSV č. 505/2006 Sb., prováděcího předpisu k zákonu č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Standardů kvality je celkem patnáct a každý standard kvality je dále rozčleněn na jednotlivá kritéria, která slouží ke zpřesnění a podrobnému popisu daného standardu.

Zařazení do registru poskytovatelů sociálních služeb je jedním z předpokladů pro čerpání finančních prostředků z veřejných rozpočtů.

6.6.3. Personální zajištění sociálních služeb

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů přinesl důležitou změnu i v oblasti personálního zajištění sociálních služeb. Jasně definuje předpoklady pro výkon povolání sociálního pracovníka a předpoklady pro výkon činnosti v sociálních službách, které musí být naplněny.

Okruh pracovníků, kteří v sociálních službách vykonávají odbornou činnost, tvoří sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách, zdravotničtí pracovníci, pedagogičtí pracovníci, manželští a rodinní poradci a další odborní pracovníci přímo poskytující sociální služby. Právní úprava též zmiňuje možnost působení dobrovolníků při poskytování sociálních služeb, ale za podmínek, které stanovuje zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Všichni pracovníci, kteří vykonávají odbornou činnost v sociálních službách, musí splňovat určité podmínky. U zdravotnických a pedagogických pracovníků zákon o sociálních službách odkazuje na podmínky jejich činnosti stanovené ve zvláštních právních předpisech. Sociálním pracovníkům a pracovníkům v sociálních službách jsou podmínky výkonu činnosti stanoveny přímo zákonem o sociálních službách. Obecným předpokladem pro výkon činnosti sociálního pracovníka a pracovníka v sociálních službách je způsobilost k právním úkonům, bezúhonnost, zdravotní způsobilost a odborná způsobilost. Odbornou způsobilostí se rozumí

⁵⁷ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 306-307str.

dosažení zákonem dané kvalifikační úrovně vzdělání. Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách mají rovněž povinnost dalšího vzdělávání, kterým si budou obnovovat, upevňovat a doplňovat kvalifikaci a to v rozsahu nejméně 24 hodin za kalendářní rok. Tato skutečnost významným způsobem přispěje ke zvýšení prestiže sociální práce, postavení zmiňovaných pracovníků ve společnosti a zajištění předpokladů pro poskytování sociálních služeb na vysoké úrovni kvality.⁵⁸

6.7. Příspěvek na péči a další dávky

Velice významnou změnou, kterou přinesl zákon o sociálních službách je koncipování nové a moderní sociální dávky, kterou právní úprava nazývá příspěvek na péči. Při koncipování tohoto individuálního příspěvku se počítalo s tím, že umožní adresnější alokaci finančních prostředků a uživatel se sám rozhodne pro něho nejvhodnější způsob zajištění potřeb.⁵⁹

Příspěvek na péči náleží těm osobám, jež jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, který omezuje jejich funkční schopnosti nutné pro zvládání základních životních potřeb. Příspěvek náleží osobě, o kterou má být pečováno, nikoliv osobě, která péči zajišťuje a nemůže být přiznán dítěti, které je mladší než jeden rok. Zákon o sociálních službách rozeznává čtyři stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby, a to od lehké závislosti až po závislost úplnou. O příspěvek je možné požádat na krajské pobočce Úřadu práce ČR, v jejímž spádovém území má žadatel trvalý nebo hlášený pobyt a která v případě rozhodnutí o přiznání příspěvku tento příspěvek na péči také vyplácí. Podle § 9 předmětného zákona se pro posuzování stupně závislosti hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby v oblasti každodenního života, které uvádím níže:

1. Mobilita (zvládat vstávání, usedání, chůze)
2. Orientace (orientovat se zrakem, sluchem, pomocí psychických funkcí)
3. Komunikace (dorozumět se a porozumět – mluvenou řečí i psanou zprávou)
4. Stravování (stravu naporcovat, najíst se a napít se, dodržovat dietní režim – dietu)
5. Oblékání a obouvání (vybrat si oblečení a obutí, oblékat se, obouvat se, svlékat se a zouvat se)

⁵⁸ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 308str.

⁵⁹ KREBS, Vojtěch a kol. *Sociální politika*. 4. přepracované a aktualizované. Praha: ASPI, a. s., 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1, str. 276-278

6. Tělesná hygiena (umývat si obličej, ruce a celé tělo, česat se, péče o ústní hygienu)
7. Výkon fyziologické potřeby (používat WC, vyprázdnit se, provést očistu, používat hygienické pomůcky)
8. Péče o zdraví (dodržování stanoveného léčebného režimu, ošetrovatelská opatření)
9. Osobní aktivity (stanovit si a dodržet denní režim, zapojit se do aktivit odpovídajících věku)
10. Péče o domácnost (nakládat s penězi, obstarat si nákup potravin, nosit běžné předměty)

Osoba do 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

1. stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři základní životní potřeby, výše příspěvku činí 3000 Kč za kalendářní měsíc
2. stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat čtyři nebo pět základních životních potřeb, výše příspěvku činí 6000 Kč za kalendářní měsíc
3. stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat šest nebo sedm základních životních potřeb, výše příspěvku činí 9000 Kč za kalendářní měsíc
4. stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat osm nebo devět základních životních potřeb, a vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby, výše příspěvku činí 12000 Kč za kalendářní měsíc.

Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve:

1. stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby, výše příspěvku činí 800 Kč za kalendářní měsíc
2. stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb, výše příspěvku činí 4000 Kč za kalendářní měsíc
3. stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb, výše příspěvku činí 8000 Kč za kalendářní měsíc
4. stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb, a vyžaduje

každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby, výše příspěvku činí 12000 Kč za kalendářní měsíc.

Stupeň závislosti dotčené osoby se posuzuje na základě sociálního šetření a lékařského vyšetření.⁶⁰

Od 1. ledna 2012 došlo k významným změnám v oblasti péče o osoby zdravotně postižené (OZP), a to především v systému dávek či posuzování zdravotního stavu. Právní úpravu této oblasti tvoří zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů a prováděcí předpis k tomuto zákonu, kterým je vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Zásadní změna se týká jednotlivých dávek pro OZP, kdy ze širokého spektra mnoha dílčích dávek pro zdravotně postižené, které byly poskytovány samostatně u několika orgánů státní správy, resp. samosprávy, vznikly pouze dvě dávky – příspěvek na mobilitu a příspěvek na zvláštní pomůcku. Zákon o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením upravuje příspěvek na mobilitu, příspěvek na zvláštní pomůcku, výpůjčku zvláštní pomůcky, průkaz osoby se zdravotním postižením a některé benefity, které z něj vyplývají.⁶¹

Příspěvek na mobilitu tvoří opakovanou a nárokovou dávku, která je poskytována osobám starším jednoho roku, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace, opakovaně se v kalendářním měsíci dopravují nebo jsou dopravovány, a nejsou jim poskytovány sociální služby podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů v domově pro OZP, v domově pro seniory nebo domově se zvláštním určením nebo zdravotnickém zařízení ústavní péče. Výše příspěvku na mobilitu činí za kalendářní měsíc 400 Kč. Tato nová dávka sloučila dřívější příspěvek na individuální dopravu a příspěvku na provoz motorového vozidla.

Příspěvek na zvláštní pomůcku tvoří jednorázovou a nárokovou dávku, která je určena osobám s těžkou vadou nosného nebo pohybového ústrojí, těžkým sluchovým nebo těžkým zrakovým postižením nebo těžkým mentálním postižením. Příspěvek na zvláštní pomůcku se poskytuje v případech:

1. Příspěvek na zvláštní pomůcku:

⁶⁰ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶¹ pramen MPSV ČR: *Zdravotní postižení*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/8> [cit. 15.3.2012]

- pokud cena pořízení zvláštní pomůcky je nižší než 24 000 Kč a příjem osoby (nebo osob s ní společně posuzovaných) je nižší než osminásobek životního minima, stanoví se výše příspěvku tak, aby spoluúčast osoby činila 10 % z předpokládané nebo již zaplacené ceny pomůcky, nejméně však 1 000 Kč
 - pokud cena pořízení zvláštní pomůcky je vyšší než 24 000 Kč, spoluúčast osoby či osob společně posuzovaných činí také 10 % z této ceny
 - pokud osoba nemá dostatek finančních prostředků na zaplacení spoluúčasti, krajská pobočka ÚP s přihlédnutím na celkové sociální a majetkové poměry osoby či společně posuzovaných osob, může určit nižší výši spoluúčasti, minimálně však 1 000 Kč
 - maximální výše příspěvku je 350 000 Kč
2. Příspěvek na pořízení motorového vozidla:
- výše příspěvku se stanoví s přihlédnutím k četnosti a důvodu dopravy a také k příjmu osoby či osob s ní společně posuzovaných podle zákona o životním a existenčním minimu a k celkovým sociálním a majetkovým poměrům
 - maximální výše příspěvku na pořízení motorového vozidla činí 200 000 Kč, opakovaně lze příspěvek přiznat po uplynutí 10 let

Součet vyplácených příspěvků na zvláštní pomůcku nesmí v 60 kalendářních měsících po sobě jdoucích přesáhnout částku 800 000 Kč (z vyplácených částek se při součtu odečítají ty částky, které osoba v tomto období vrátila nebo jejichž vrácení bylo prominuto). Tato dávka je zaměřena na pomoc v oblasti pomůcek (které umožňují sebeobsahu, slouží k získávání informací nebo ke styku s okolím apod.), zakoupení a úpravy motorového vozidla a úprav bytu. Tato nová dávka sloučila dřívější příspěvek na opatření zvláštních pomůcek, příspěvek na úpravu bytu, příspěvek na zakoupení motorového vozidla a příspěvek na zvláštní úpravu motorového vozidla.⁶²

Okruh zdravotních postižení odůvodňují přiznání příspěvku a zdravotní stavy vylučující jeho přiznání jsou uvedeny v příloze k zákonu č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, a o změně souvisejících zákonů. Seznam druhů a typů zvláštních pomůcek, na které je dávka určena, je obsažen ve vyhlášce č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením. Příspěvek se poskytuje i na pomůcku, která ve vyhlášce uvedena není, a to za podmínky, že jí

⁶² Pramen MPSV ČR: *Sociální reforma změny 2012*. Dostupný na WWW: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/24> [cit. 15.3.2012]

krajská pobočka Úřadu práce považuje za srovnatelnou s některou z pomůcek, která ve vyhlášce uvedena je.

Příspěvek na zvláštní pomůcku se neposkytuje na pořízení stropního zvedacího systému, schodišťové plošiny a schodolezu. Tyto zvláštní pomůcky se poskytují na základě smlouvy o výpůjčce podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů a to osobě starší tří let, která má těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí a to na její žádost. Konkrétní zvláštní pomůcku určuje příslušná krajská pobočka Úřadu práce ČR, která taktéž smlouvu s osobou jménem státu písemně uzavírá. Kromě obecných náležitostí stanovených občanským zákoníkem musí smlouva obsahovat ujednání o povinnosti osoby zajistit řádnou instalaci a provoz zvláštní pomůcky a ujednání o povinnosti hradit náklady na údržbu, opravy a revize zvláštní pomůcky. Nemá-li osoba dostatek finančních prostředků k úhradě instalace zvláštní pomůcky, může jí krajská pobočka Úřadu práce ČR poskytnout příspěvek na instalaci, avšak spoluúcast osoby činí vždy minimálně 1 000 Kč.⁶³

Způsob posuzování dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a stupně závislosti pro určení příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, přináší možnost víceúčelového využití posudku i pro účely poskytování příspěvku na mobilitu podle nového zákona č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, pokud bude uznána závislost v oblasti mobility a orientace.

Osobám, kterým je podle zákona o sociálních službách přiznán příspěvek na péči a osobám, kterým je přiznán příspěvek na mobilitu či příspěvek na zvláštní pomůcku podle zákona o dávkách pro osoby se zdravotním postižením, vydává příslušná krajská pobočka Úřadu práce ČR takzvanou kartu sociálních systémů, která mimo jiné slouží jako průkaz TP - osoby s těžkým zdravotním postižením nebo průkaz ZTP – osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením anebo průkaz ZTP/P – osoby se zvlášť těžkým zdravotním postižením s potřebou průvodce. Průkaz TP náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni I (lehká závislost). Pokud by však tyto osoby byly neschopné zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace, náleží jim průkaz ZTP/P. Výjimkou jsou osoby starší 18 let, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace z důvodu úplné nebo praktické hluchoty (těm náleží průkaz ZTP). Průkaz ZTP náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za

⁶³ pramen MPSV ČR: *Zdravotní postižení*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/8> [cit. 15.3.2012]

osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni II (středně těžká závislost), a osobám starším 18 let, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace z důvodu úplné nebo praktické hluchoty. Pokud osoba ve stupni závislosti II není schopná zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace, náleží jí průkaz ZTP/P (opětovně se nesmí jednat o zletilou osobu, která tuto schopnost nemá díky úplné nebo praktické hluchotě). Průkaz ZTP/P náleží osobám, které jsou podle zákona o sociálních službách považovány pro účely příspěvku na péči za osoby závislé na pomoci jiné osoby ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost), a osobám, u kterých bylo pro účely příspěvku na mobilitu zjištěno, že nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace (s výjimkou zletilých osob, které nejsou schopny zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace kvůli sluchovému postižení).⁶⁴

Z výše uvedeného vyplývá, že neschopnost zvládat základní životní potřeby v oblasti mobility nebo orientace znamená (až na výjimku zletilých osob s úplnou nebo praktickou hluchotou) průkaz ZTP/P, a to bez ohledu na to, jaký stupeň závislosti daná osoba má.

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů, upravuje některé nároky držitelů průkazu osoby se zdravotním postižením.

Držitel průkazu TP může nárokovat:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních,

Držitel průkazu ZTP může nárokovat:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v

⁶⁴ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních

- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem)
- slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy.

Držitel průkazu ZTP/P může nárokovat:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních
- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem)
- slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy
- bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě
- bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce.

Osobě, která je držitelem průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce. Tyto benefity jsou nenárokové. Další nároky osob, které jsou držiteli průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P, upravují jiné právní předpisy. Těmito předpisy jsou např. zákon o daních z příjmů, zákon o místních poplatcích, zákon o správních poplatcích, zákon o pozemních komunikacích, zákon o dani z nemovitosti.

Stejně jako v případě příspěvku na péči, tak i o příspěvku na mobilitu a o příspěvku na zvláštní pomůcku rozhoduje příslušná krajská pobočka Úřadu práce ČR, která v případě přiznání nároku tyto příspěvky vyplácí. Veškeré zmiňované dávky se vyplácejí v české měně

prostřednictvím takzvané karty sociálních systémů, a to využitím platební funkce karty nebo převodem na platební účet, který určí příjemce příspěvku anebo se vyplácí v hotovosti.⁶⁵

6.7.1. Karta sociálních systémů

Karta sociálních systémů je plastová karta o rozměrech 54 x 86 mm, kterou vydává příslušná pobočka Úřadu práce ČR a tvoří nový nástroj, kterým došlo k rozšíření nabídky dosud poskytovaných služeb a zvýšení uživatelského komfortu. Podobný systém zavedla a využívá již řada evropských zemí, například Itálie, Velká Británie, Finsko a další, mimo EU třeba také USA. Přínosem zavedení karty sociálních systémů je větší účelovost i adresnost sociálních dávek a modernizace celého systému. Karta plní funkci identifikační, autorizační a dobrovolnou platební. Tento nový nástroj slouží zejména k identifikaci na úřadě a u osob se zdravotním postižením plní funkci průkazu TP, ZTP a ZTP/P se všemi jejími výhodami. Autorizační funkce umožňuje z domova realizovat činnosti spojené s veřejnou správou, kdy má příjemce prostřednictvím internetu přehled o čerpaných sociálních dávkách. Kartou sociálních systémů dostávají osoby, které čerpají sociální dávky, avšak platební funkce není povinná. Povinnost platit kartou sociálních systémů je vyžadována u osob, u nichž je riziko zneužívání dávek.⁶⁶

Karta sociálních systémů je vyráběna v souladu s mezinárodně uznávanými předpisy vztahujícími se na bankovní karty a obsahuje běžné identifikační údaje, které jsou obvyklé pro bankovní kartu. Zavedení karty sociálních systémů je součástí takzvaného Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí, který představuje hlavní nástroj ke zvýšení efektivity při správě a distribuci sociálních dávek a zároveň pro kontrolu účelovosti jejich čerpání. Právní úpravu Jednotného informačního systému práce a sociálních věcí vymezuje zákon č. 73/2011Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podrobnosti související s vydáváním karty sociálních systémů stanovuje vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

⁶⁵ Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁶ Pramen MPSV ČR: *Sociální reforma změny 2012*. Dostupný na WWW: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/3> [cit. 15.3.2012]

6.8. Financování sociálních služeb

Financování sociálních služeb významným způsobem ovlivňuje a často i limituje plánování a poskytování sociálních služeb. Sociální služby jsou financovány z více zdrojů. Základními finančními zdroji jsou:

1. příspěvek na péči
2. úhrady uživatelů sociálních služeb z vlastních příjmů – mimo příspěvku na péči,
3. výdaje krajských a obecních rozpočtů z vlastních zdrojů
4. dary, vedlejší hospodářská činnost
5. dotace ze státního rozpočtu

Koncepce zákona o sociálních službách předpokládá posílení finanční soběstačnosti uživatelů sociálních služeb zavedením moderního finančního nástroje, kterým je příspěvek na péči. Použití příspěvku na péči by mělo uživateli uhradit většinou část nákladů poskytované služby.⁶⁷

Finance ze státního rozpočtu tvoří dotace na zajištění poskytování sociálních služeb poskytovatelům sociálních služeb, kteří jsou zapsáni v registru, přičemž se tyto dotace poskytují prostřednictvím rozpočtu kraje. O dotaci se musí každoročně žádat MPSV prostřednictvím krajského úřadu a není na ni právní nárok. Dotace se poskytuje dle předmětného zákona k financování běžných výdajů souvisejících s poskytováním sociálních služeb v souladu se zpracovaným střednědobým plánem rozvoje.⁶⁸ Výše dotace bude určena s ohledem na stanovené výdajové rámce státního rozpočtu, zpracovaný střednědobý plán rozvoje služeb, objem finančních prostředků podle vydaných rozhodnutí o příspěvku na péči, počet registrovaných poskytovatelů sociálních služeb a podle finanční náročnosti příslušné služby.⁶⁹

Ze státního rozpočtu se poskytují také účelové dotace, které poskytuje MPSV. Tyto finanční prostředky jsou určeny přímo poskytovatelům sociálních služeb na podporu sociálních služeb, které mají celostátní popřípadě nadregionální charakter a na podporu rozvoje systému sociálních služeb, včetně řešení mimořádných situací. Na poskytnutí této dotace, dle zákona o sociálních službách, není právní nárok.⁷⁰

V posledních několika letech známe dotační financování poskytovatelů sociálních služeb jako:

⁶⁷ pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

⁶⁸ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁶⁹ pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

⁷⁰ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

- Program podpory A – podpora poskytování sociálních služeb, které mají místní či regionální charakter, poskytovaných uživatelům služeb v souladu s místními či regionálními potřebami (podpora podle § 101 zákona o sociálních službách).

- Program podpory B – podpora sociálních služeb, které mají celostátní či nadregionální charakter (podpora podle § 104 odst. 3 písm. a) zákona o sociálních službách).

Se vstupem ČR do EU se vytvořila možnost čerpání finančních prostředků z fondů Evropského společenství. Z Evropského sociálního fondu (ESF) prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost 2007-2013, lze získat dotace a čerpat finanční prostředky také do oblasti sociálních služeb. Orgánem zodpovědným za řízení pomoci z ESF v ČR je MPSV.

Kraje, obce, nestátní neziskové organizace a další organizace mohou z tohoto fondu čerpat finanční prostředky do oblasti sociálních služeb na:

1. vzdělávání svých zaměstnanců s cílem posílit jejich schopnosti a dovednosti při poskytování sociálních služeb
2. podporu a pomoc skupinám ohroženým sociálním vyloučením - jedná se například o příslušníky romské komunity, oběti trestné činnosti, osoby komerčně zneužívané, osoby bez přístřeší apod.

Operační program Lidské zdroje a zaměstnanost je financovaný z Evropského sociálního fondu (ESF) a státního rozpočtu ČR. Program obsahuje 5 věcných prioritních os, které program rozdělují na tematické celky. Tyto celky jsou dále rozděleny do tzv. oblastí podpor, které vymezují, jaké typy aktivit mohou být podpořeny a cílové skupiny, pro které je podpora určena.

- Prioritní osa 1 – Adaptabilita
- Prioritní osa 2 – Aktivní politiky trhu práce
- Prioritní osa 3 – Sociální integrace a rovné příležitosti
- Prioritní osa 4 – Veřejná správa a veřejné služby
- Prioritní osa 5 – Mezinárodní spolupráce

Na oblast sociálních služeb je zaměřena prioritní osa 3 - Sociální integrace a rovné příležitosti s oblastmi podpor:

- Podpora sociální integrace a sociálních služeb
- Podpora sociální integrace příslušníků romských lokalit

Sociální integrace a rovné příležitosti jsou zaměřeny především na pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením nebo osobám sociálně vyloučeným. Zvláštní pozornost je

věnována příslušníkům romských komunit, migrantům a dalším skupinám z odlišného sociokulturního prostředí.

Oblast podpory sociální integrace a sociálních služeb přispívá k sociálnímu začleňování sociálně vyloučených osob a osob ohrožených sociálním vyloučením s cílem jejich návratu do společnosti a na trh práce. Podpora se zaměřuje na poskytování sociálních služeb a tvorbu a realizaci sociálně preventivních programů pro cílové skupiny osob, dále na podporu zvyšování odborné a profesní kvalifikace pracovníků v sociální oblasti a na podporu procesů řízení a managementu organizací a subjektů poskytujících služby, především při vstupu do podnikatelského prostředí s cílem posílení možností integrace cílových skupin. Oblast podpory se také zaměřuje na podporu systémových a národních aktivit v oblasti poskytování služeb zaměřených na sociální integraci.

Oblast podpory sociální integrace příslušníků romských lokalit je zaměřena především na intenzivní podporu a rozvoj stávajících i nových sociálně preventivních programů a sociálních služeb realizovaných v sociálně vyloučených romských lokalitách a komunitách. Podpora je směřována na přímou podporu jednotlivců v procesu sociálního začleňování, na vzdělávání subjektů působících v dané oblasti, ale i na samotné vzdělávání cílové skupiny. Nezanedbatelná oblast podpory je také směřována na změnu negativního přístupu a postoje veřejnosti a na změnu veřejného mínění majoritní společnosti proti sociálně vyloučeným romským komunitám. Podporované aktivity budou významně doplňovány jednotnou systémovou podporou z národní úrovně.⁷¹

Další možností získání finančních zdrojů do oblasti sociálních služeb je z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Integrovaného operačního programu. Tento operační program je zaměřen na řešení společných regionálních problémů v oblastech infrastruktury pro veřejnou správu, veřejné služby a územní rozvoj formou rozvoje informačních technologií ve veřejné správě, zlepšování infrastruktury pro oblast sociálních služeb, veřejného zdraví, služeb zaměstnanosti a služeb v oblasti bezpečnosti, prevence a řešení rizik, podporu cestovního ruchu, kulturního dědictví, zlepšování prostředí na sídlištích a rozvoj systémů tvorby územních politik. Podpora realizovaná prostřednictvím tohoto programu je rozdělena na tři základní aktivity:

1. investiční podporu procesu a zavedení jednotného přístupu v transformaci pobytových zařízení sociálních služeb,

⁷¹ pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

2. investiční podporu při zajištění dostupnosti služeb, které umožní návrat příslušníků nejvíce ohrožených sociálně vyloučených romských lokalit zpět na trh práce a do společnosti,
3. investiční podporu poskytovatelům sociálních služeb, zaměstnavatelům a dalším subjektům při prosazování a realizaci nástrojů sociální ekonomiky.

Zprostředkujícím subjektem v možnosti čerpání financí z tohoto zdroje je opět Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR.⁷²

Novodobá koncepce financování sociálních služeb, právně zakotvena v zákoně o sociálních službách, představuje dlouho očekávané zrovnoprávnění poskytovatelů sociálních služeb, neboť o dotaci musí žádat každý poskytovatel sociálních služeb, nikoli pouze nestátní subjekt, jako tomu bylo do nedávné doby.⁷³

6.9. Koncepce rozvoje sociálních služeb

Důležitým krokem v oblasti plánování rozvoje sociálních služeb bylo zavedení takzvaného komunitního plánování.

Komunitní plánování sociálních služeb je zjišťování potřeb a možných zdrojů v dané lokalitě tak, aby se našlo co nejlepší řešení odpovídající místním specifikům i potřebám jednotlivých občanů i skupin v oblasti sociálních služeb. Hlavním cílem komunitního plánování je zajistit dostupnost kvalitních sociálních služeb tak, aby byla posilována sociální soudržnost komunity, podporováno sociální začleňování a předcházení sociálního vyloučení jednotlivců či skupin.

Proces komunitního plánování sociálních služeb je založen na spolupráci zadavatelů (obcí, krajů), ti jsou odpovědní za zajištění sociálních služeb na příslušném území, s uživateli a poskytovateli (jednotlivými organizacemi) sociálních služeb při vytváření plánu, vyjednávání o budoucí podobě služeb a realizaci konkrétních kroků. Veřejnost musí být průběžně seznamována se záměry, výsledky a cíli komunitního plánu a měla by mít možnost ho svým míněním ovlivnit.⁷⁴ Některé zásadní kroky v komunitním plánování se po určitých intervalech vždy opakují, protože součástí procesu je i sledování toho, nakolik je komunitní plán

⁷² pramen MPSV ČR: *Evropská unie*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/5485> [cit. 31.1.2012]

⁷³ TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6; 309 str.

⁷⁴ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 113

naplňován, co se už podařilo realizovat, anebo ve kterých oblastech je nutné navržený způsob řešení změnit.⁷⁵

Proces komunitního plánování je podle odborné literatury rozdělen do šesti fází.

Tabulka č. 1: Fáze komunitního plánování⁷⁶

1. fáze	Příprava	<ul style="list-style-type: none"> - zformování pracovní skupiny, - určení, koho je třeba do přípravy KP zapojit - přizvání dalších účastníků - plán na získání politické podpory obce (kraje)
2. fáze	Vytvoření řídicí struktury	<ul style="list-style-type: none"> - zapojení všech účastníků při tvorbě řídicí struktury - vytvoření řídicí struktury - stanovení pravidel jednání řídicí skupiny
3. fáze	Definování problémů a potřeb	<ul style="list-style-type: none"> - představení zájmů, potřeb a cílů všech účastníků - vytvoření postupů pro participaci veřejnosti ne KP - analýza potřeb a zhodnocení existujících zdrojů - hodnocení slabých a silných stránek existujícího systému s. s. - formulace příležitostí a rizik týkajících se rozvoje SS.
4. fáze	Návrh rozvoje SS	<ul style="list-style-type: none"> - formulace hodnot, které tvoří základ KP - formulace cílů a priorit - pojmenování překážek, které lze očekávat - vypracování přehledu regionálních a nad regionálních zdrojů - dosažení souhlasu většiny účastníků KP
5. fáze	Formulace strategie rozvoje SS	<ul style="list-style-type: none"> - formulace plánu a časových horizontů - zpracování konečné verze KP - zpracování systému sledování realizace KP - předložení KP k diskusi veřejnosti - předložení KP ke schválení zastupitelstvem
6. fáze	Provádění plánů	<ul style="list-style-type: none"> - realizace plánu - informování veřejnosti o postupu realizace KP - průběžné vyhledávání a zapojování nových partnerů - případné revize výchozího plánu a formulace alternativ

Základní rámec tvorby koncepce sociálních služeb je dán právní úpravou. Zákon o sociálních službách ukládá ministerstvu, krajům a obcím řadu povinností. Mezi nimi například musí ministerstvo zpracovávat střednědobý národní plán rozvoje sociálních služeb, kraj zpracovává střednědobý plán rozvoje sociálních služeb, zjišťuje potřeby a dostupnost poskytování sociálních služeb, obec zajišťuje dostupnost informací o možnostech poskytování

⁷⁵MPSV: *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 1.vyd. MPSV Praha 2004. 60 stran. ISBN 80-86878-03-1. str. 8

⁷⁶MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 114

sociálních služeb na svém území, může zpracovat střednědobý plán rozvoje sociálních služeb a další.⁷⁷

Metoda komunitního plánování je založena na principech, které jsou pro něj specifické. Mezi tyto principy patří:

1. Princip triády: spolupráce minimálně tří stran: uživatelé, zadavatelé, poskytovatelé,
2. Princip rovnosti:
 - každý má právo starat se o věci veřejné a společné,
 - každý má právo se vyjádřit a každý má právo mluvit,
 - nikdo nesmí být vylučován a diskriminován,
3. Princip skutečných potřeb: aktivní zjišťování skutečných (ne domnělých) potřeb všech zúčastněných stran,
4. Princip dohody: plán je svého druhu smlouva tří strany,
5. Princip vše je veřejné: dění v plánování jsou veřejně dostupné a jednání jsou otevřená,
6. Princip dosažitelnosti řešení: plánování sociálních služeb musí být přiměřené místnímu společenství, jeho podmínkám, přání lidí a lidským i materiálním zdrojům,
7. Princip cyklického opakování: mnohé problémy cyklicky opakují a je nutné se jimi znovu zabývat a vyhodnocovat,
8. Princip kompetence účastníků: profesionalita, kompetence s jasnými zodpovědnostmi a pozicí,
9. Princip přímé úměry: kvalita plánu je přímo úměrná kvalitě jeho přípravy.⁷⁸

7. Sociální služby ve Spolkové republice Německo

Spolková republika Německo je příkladem korporativnímu typu sociálního státu. V oblasti sociálních služeb je založen na významném postavení nestátních poskytovatelů sociálních služeb a sociálním pojištění. Systém sociálního pojištění je zde dodnes nejsilnější složkou sociální ochrany. Sociální pojištění je použito i v oblasti sociální péče jako významný prvek řešení problémů s financováním sociálních služeb, na něž stále rostou nároky, a to s ohledem na demografický vývoj a přibývajícím počty především seniorů.⁷⁹

Výchozí právní úprava sociálního systému v SRN je obsažena v sociálním zákoníku (Sozialgesetzbuch), který má celkem 12 knih. Systém sociálního zabezpečení ve Spolkové republice Německo upravuje a definuje dvanáctá XII. kniha sociálního zákoníku

⁷⁷ zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů

⁷⁸ pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]

⁷⁹ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 58-59

(Sozialgesetzbuch Zwölftes Buch - Sozialhilfe). Zde je řešena především ta sociální pomoc a péči, na kterou se nevztahuje obligatorní pojištění na péči (existenční minimum, pomoc ve stáří, zabezpečení cizinců), tedy ne přímo sociální služby. Sociální služby samotné řeší XI. kniha sociálního zákoníku o pojištění péče (Sozialgesetzbuch Elftes Buch - Soziale Pflegeversicherung). Zákon o sociálním zabezpečení rozlišuje péči ambulantní, částečně stacionární a stacionární, přičemž největší důraz je vysloveně kladen na první dvě formy.

7.1. Poskytovatelé sociálních služeb v SRN

V oblasti sociálních služeb mohou být poskytovatelé z veřejného sektoru (spolkové země, kraje, města, obce) i ze soukromého sektoru, ale poskytování sociálních služeb je téměř výhradně zajišťováno nestátním sektorem. Nestátní a neziskový sektor je v SRN velmi rozvinutý a s dlouholetou tradicí. Působí zde šest velkých a tradičních dobročinných spolků veřejné sociální péče, jejichž postavení je právně upraveno v německém zákoně o sociální pomoci, které zastřešují spoustu menších organizací

Stát je zde ze zákona povinen dbát na samostatnost spolků bezplatné dobročinné péče, církví a náboženských společností při dosahování jejich cílů a plnění stanovených úkolů a přiměřeně podporovat spolky bezplatné dobročinné péče v jejich činnosti v oblasti sociální pomoci.

Činnost nestátních poskytovatelů je založena na principu subsidiarity, která v pojetí dneška znamená, že obec ani ziskový subjekt nesmějí poskytovat služby tam, kde je již dostatečným způsobem zabezpečuje nestátní nezisková organizace. Neziskové organizace ale na druhou stranu nesmějí být nuceny poskytovat určitý druh služeb jen proto, že obec, jakožto garant poskytnutí sociálních služeb, nemá možnost je poskytovat. V současné době jsou sociální služby poskytované soukromým sektorem založeny na další zásadě, a to na smluvním principu. Smlouvu o poskytování sociálních služeb uzavírá s poskytovatelem zpravidla obec, jejíž zodpovědností je následně dohled nad plněním smluvních ustanovení.⁸⁰

7.2. Pojištění na péči

V roce 1994 byl zaveden systém pojištění na péči (Pflegeversicherung). Tento systém je povinný, pojistné se platí povinně a vztahuje na všechny obyvatele a v závislosti na charakteru jejich zdravotního pojištění se dělí na sociální a soukromé pojištění. Kdo je pojištěn v rámci zákonného zdravotního pojištění, automaticky spadá i pod pojištění péče,

⁸⁰ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 58-59

pojištění soukromých pojišťoven musí toto pojištění uzavřít. Soukromé pojišťovny mají zákonnou povinnost nabízet srovnatelné podmínky k pojištění zákonnému.⁸¹

Prostředky vybrané v rámci pojištění na péči spravují odbory dlouhodobé péče neboli pečovatelské pokladny (Pflegekassen) zřízené u jednotlivých zdravotních pojišťoven (Krankenkassen). Dávka ze systému se přiznává na základě účasti na pojištění, posouzení zdravotního stavu lékařem a posouzení sociální potřebnosti sociálním pracovníkem. Důležitou formalitou je podání žádosti o poskytnutí dávky.

„Poskytování pojistných dávek na péči se diferencuje v závislosti na typu poskytované péče. Rozlišují se dávky na domácí péči a na péči v ústavu, naturální a peněžní dávky a také dávky pro osobu potřebující péči a dávky pro osoby, poskytující péči. Je třeba zdůraznit, že pojistné dávky na péči nemají úplně nahradit veškeré náklady, spíše jsou zamýšleny jako doplnění, ulehčení a pomoc u rodinných dávek v případě domácí péče a ulehčení nákladů na péči v případě ústavní péče.“⁸²

Plnění pojištění na péči z pojistného fondu je ve formě věcného plnění nebo ve formě klasických peněžních dávek. Věcné plnění tvoří de facto úhradu tabulkových nákladů určitých úkonů pečovatelské služby poskytovateli přímo ze systému pojištění. Náklady se hradí jen do maximální výše, která je pro jednotlivé úkony stanovena a případný rozdíl si hradí sama osoba potřebující péči.

Osoby vyžadující dlouhodobou péči mohou obdržet pomoc ve čtyřech základních oblastech:

1. v oblasti výživy; jako je například příprava jídla, dodržování speciální diety,
2. v oblasti mobility; například pomoc při vstávání, oblékání, svlékání, chůze
3. v oblasti osobní péče; kterou je třeba hygiena
4. v oblasti pomoci v domácnosti; například nákupy, vaření, mytí nádobí, úklid⁸³

Dávky z pojištění péče jsou poskytovány ve třech respektive čtyřech finančních hladinách, které jsou odvozeny od stupně závislosti osob potřebující péči a místa, kde bude péče poskytována. Stupně závislosti jsou členěny do třech základních stupňů poskytování sociálních služeb, a to podle rozsahu potřebné péče:

⁸¹ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 68-69

⁸² PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 129

⁸³ MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9, str. 69

1. stupeň; značná potřeba péče; sem patří osoby potřebující 1 x denně pomoc alespoň ve dvou úkonech v oblasti výživy, osobní péče či mobility a dodatečně několikrát v týdnu potřebují pomoc v domácnosti; celková doba péče trvá minimálně 1,5 hodiny denně.
2. stupeň; vyšší potřeba péče; osoby potřebující pomoc v oblasti osobní péče, mobility nebo výživy alespoň 3 x denně v různém denním čase a vícekrát v týdnu pomoc v domácnosti; celková doba péče trvá minimálně 3 hodiny.
3. stupeň; nejvyšší potřeba péče; osoby potřebující pomoc v oblasti mobility, výživy nebo osobní péče po celý den, v průběhu noci a vícekrát týdně potřebují pomoc v domácnosti; celková doba péče trvá minimálně 5 hodin. Do této skupiny též patří i osoby potřebující péči ohledně svého velmi nepříznivého stavu v podstatně širším rozsahu.⁸⁴

Aktuální výši příspěvku na péči za měsíc (2012) v SRN uvádím v tabulce níže.

Tabulka č. 2 (vlastní zpracování): příspěvek na péči (měsíc/€) 2012⁸⁵

Stupeň závislosti	domácí péče (laická), přímé vyplácení
	ambulantní nebo částečně pobytová péče profesionální peč. službou (věcné plnění)
	pobytová péče v ústavních zařízeních (věcné plnění)
1. stupeň značná potřeba péče	235,00
	450,00
	1023,00
2. stupeň vyšší potřeba péče	440,00
	1100,00
	1279,00
3. stupeň nejvyšší potřeba péče/(zvlášť těžké případy)	700,00
	1550,00/ (1918,00)
	1550,00/ (1918,00)

7.3. Kvalita sociálních služeb

Základní standardy kvality a minimální požadavky na poskytování sociálních služeb jsou v SRN od roku 2005 dány zákonnou formou (zákon o kvalitě péče -Pflege-Qualitätssicherungsgesetz). Kontroly provádí zdravotnické služby zákonných zdravotních pojišťoven, které jsou zastoupeny v každé spolkové zemi. Zdravotní pojišťovny mají povinnost tyto zdravotnické služby zřizovat a jejich prioritním úkolem je hlídat efektivitu a hospodárnost nemocničních pokladen a pečovatelských pokladen. Dále jim poskytují

⁸⁴ PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6, str. 128-129

⁸⁵ pramen Bundesministerium für Gesundheit: *PFLEGE*. Dostupný na WWW: <http://www.bmg.bund.de/pflege/zahlen-und-fakten-zur-pflegeversicherung.html> [cit. 31.1.2012]

poradenství v otázkách všeobecné ošetrovatelské i pečovatelské služby a posuzují individuální případy. Kontroly u poskytovatelů služeb jsou zaměřeny především na jejich kvalitu, hospodárnost, dostupnost a na to, zda splňují zákonné standardy.⁸⁶

Osobám závislým na péči, převážně v nižších stupních závislosti, je v Německu potřebná péče poskytována především v domácím prostředí, prostřednictvím blízkých osob. Pokud to není možné, je tato péče zajišťována nebo doplňována domácí pečovatelskou službou. Vedle domácí péče je využívána i částečně stacionární péče. Je to péče krátkodobá a péče denní popř. noční. Tak je určena především pro odlehčení zátěže pečujících osob, jejich odpočinek, regeneraci, popř. dovolenou.

8. Komparace systémů

Z předchozích kapitol této práce je patrné, že český a německý systém sociálních služeb není zcela shodný a lze najít odlišnosti. Přesto je však možné konstatovat, že jsou si oba systémy vzájemně dosti podobné a byly vytvářeny za stejným účelem.

8.1. Systém sociálních služeb podle právní úpravy ČR a SRN

Základním právním předpisem, který v současné době upravuje dotčenou problematiku v České republice je zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. 1. 2007 a vyhláškou MPSV č. 505/2006 Sb., ve znění pozdějších předpisů, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách. Poskytování sociálních služeb je zákonem o sociálních službách nově založeno na smluvním principu a každý uživatel si může vybrat pro sebe tu nejvhodnější, která mu pomůže podpořit vlastní aktivitu vedoucí k řešení nepříznivé situace. Důležitá je možnost kombinace různých druhů služeb a také kombinace služeb s pomocí a podporou ze strany rodiny či fyzických osob.

Sociální systém Německa je kompletně upraven v sociálním zákoníku (SGB), který má celkem 12 knih a je doplněn dalšími samostatně stojícími předpisy. V sociálním zákoníku je kromě jiného upraveno sociální zabezpečení, pojištění v nezaměstnanosti, pojištění péče a zdravotní, důchodové a úrazové pojištění. Systém sociálního zabezpečení ve Spolkové republice Německo upravuje poslední, XII. kniha sociálního zákoníku SGB - Sozialhilfe. Sociální oblast v SRN prošla určitou reformou v rámci reformního období v letech 2002-2005 se zaměřením na posílení vlastní odpovědnosti občanů. Samotné sociální služby jsou

⁸⁶ pramen Bundesministerium für Gesundheit: *PFLEGE*. Dostupný na WWW: <http://www.bmg.bund.de/pflege/qualitaetsicherung.html> [cit. 31.1.2012]

upraveny v XI. knize sociálního zákoníku o pojištění péče SGB - Soziale Pflegeversicherung. Zákon o sociálním zabezpečení rozlišuje péči ambulantní, částečně stacionární a stacionární. S ohledem na podporu rodiny a její soudržnost jsou prioritně preferovány první dvě formy.

Právní úprava sociálního systému v České republice se v předchozích letech vyznačovala značnou roztržitostí a zkomplikovaností, což znesnadňovalo všem zúčastněným jak orientaci v systému, tak aktivněji reagovat na proměny ve společnosti. Mnoho stěžejních právních předpisů pocházelo z předlistopadové doby či doby krátce porevoluční a byly pouze mnohokrát novelizovány, což modernímu pojetí sociálních služeb nevyhovovalo. Tyto úpravy často řešily pouze aktuální problémy. K významné koncepční a pozitivní změně však došlo přijetím zákona o sociálních službách a některých souvisejících předpisů v roce 2006.

Právní úprava v SRN působí uceleněji. Základní právní předpisy týkající se sociálního oblasti jsou obsaženy v jednotlivých knihách sociálního zákoníku SGB - Sozialgesetzbuch. Jednotlivé druhy sociálních služeb nejsou tak taxativně definovány jak je vymezuje česká právní úprava, a proto má relativně dostatek prostoru k pružnější reakci na vývoj sociálních potřeb ve společnosti.

8.2. Poskytovatelé sociálních služeb

Poskytovateli sociálních služeb v České republice mohou být MPSV a jím zřízené organizační složky státu, kraje a obce jako územní samosprávné celky a jimi zřizované právnické osoby, další právnické osoby a fyzické osoby. Sociální služby v SRN mohou být poskytovány taktéž z veřejného či z nestátního sektoru.

Nejvýraznějším rozdílem mezi poskytovateli sociálních služeb v ČR a v SRN je zastoupení nestátního a neziskového sektoru. Ve Spolkové republice Německo má tato forma velkou tradici, působí zde organizace i s celostátní působností, které zaměstnávají tisíce zaměstnanců. V České republice se nestátní a neziskový sektor poskytovatelů zatím rozvíjí velmi pozvolna, většina poskytovatelů sociálních služeb je stále zřizována orgány státní správy a především samosprávnými orgány krajů a obcí.

8.3. Financování sociálních služeb

Významný posun v právní úpravě zákona o sociálních službách v ČR přineslo dlouho očekávané zrovnoprávnění poskytovatelů sociálních služeb, jelikož o finanční dotaci musí žádat každý poskytovatel sociálních služeb, nikoli pouze nestátní subjekt, jako tomu bylo do nedávné doby. Negativní pohled do oblasti financování poskytování sociálních služeb ale

přináší například to, že pokud o dotacích rozhodují orgány krajů, které jsou zároveň zřizovateli některých subjektů poskytujících sociální služby, může dojít k finančnímu neopodstatněnému upřednostňování těchto poskytovatelů před ostatními. Negativně je rovněž hodnocen pouze jednorozhodný dotační systém, na který není právní nárok a tím brání poskytovatelům sociálních služeb, aby investovali do svého rozvoje. Z tohoto pohledu je systém výhodnější pro již fungující ústavní zařízení, jelikož ta mají již vybudovanou základní infrastrukturu a ekonomickou základnu. Naproti tomu terénní sociální služby musí každý rok čekat, zda jim dotace bude poskytnuta a v jaké výši. Dotace ze státního rozpočtu se poskytují za podmínky evidence v registru poskytovatelů sociálních služeb.

Vedle dotací jsou sociální služby financovány také jejich uživateli prostřednictvím příspěvku na péči, jehož náklady jsou hrazeny ze státního rozpočtu. Osobám je příspěvek na péči přiznáván na základě míry závislosti, která je čtyřstupňová. Příspěvek je základním nástrojem pro fungování nového modelu sociálních služeb. Účelem příspěvku na péči je přispět osobám, které jsou pro svou nepříznivou sociální situaci závislé na pomoci jiné osoby, na zajištění potřebné pomoci, zejména prostřednictvím služeb sociální péče. Příjemci příspěvku na péči si za tento příspěvek potřebné sociální služby nakupují.

Ve Spolkové republice Německo je systém odlišný. Zde byl v roce 1994 zaveden povinný systém pojištění na péči, který tvoří jakousi nadstavbou systému zdravotního pojištění. Toto povinné pojištění na péči se vztahuje na všechny osoby, které jsou pojištěni v rámci povinného zdravotního pojištění. Prostředky vybrané v rámci pojištění na péči spravují pečovatelské pokladny zřízené u všech zdravotních pojišťoven. Poskytování pojistných dávek na péči se diferencuje v závislosti na typu poskytované péče. Rozlišují se dávky na domácí péči a na péči v ústavu, naturální a peněžní dávky. Sociální služba může být hrazena buď přímo poskytovateli služeb, nebo zprostředkovaně přes jejího příjemce, kterému je poskytován příspěvek pojištění péče. Mezi oběma variantami je finanční rozdíl ve prospěch přímého vyplácení poskytovateli. Pro příjemce je tudíž výhodnější si službu nakoupit, nežli příspěvek užít jinak. Míra závislosti osob potřebující péči je stanovena ve třech stupních. Třetí stupeň znamená nejvyšší potřebu péče a je v něm možno najít ještě jednu jakousi nadkategorii.

9. Sociální služby na Slovensku

Reformu a moderní právní úpravu v oblasti sociálních služeb na Slovensku přinesl zákon č. 448/2008Z.z., o sociálních službách, v znení neskorších predpisov. Tato legislativní norma je projevem přibližování se evropským standardům v sociálním systému, a to s dvouletým rozdílem ve srovnání s obdobnou platnou právní úpravou v České republice. Slovenská právní úprava sociálních služeb přinesla novou koncepci financování služeb, vytváří zcela nový vztah mezi poskytovatelem a uživatelem a zároveň definuje požadavky na kvalitu služeb a kvalifikaci osob pracujících v sociálních službách.

Cílem slovenského zákona o sociálních službách je podporovat sociální začlenění občanů a uspokojovat sociální potřeby lidí v nepříznivé sociální situaci. Sociální služby jsou definovány jako odborná, obslužná a další činnost zaměřená především na:

1. prevenci vzniku, řešení nebo zmírnění nepříznivé sociální situace osoby, rodiny nebo komunity,
2. zachování, obnovu nebo rozvoj schopnosti osoby vést samostatný život a na podporu její začlenění do společnosti,
3. zajistit nezbytné podmínky pro uspokojování základních životních potřeb osoby,
4. řešení krizové sociální situace osoby a rodiny (tj. ohrožení života nebo zdraví osoby a rodiny, které vyžaduje bezodkladné řešení),
5. prevenci sociálního vyloučení osoby a rodiny.⁸⁷

Mezi odborné činnosti patří základní sociální poradenství, specializované sociální poradenství, pomoc při odkázanosti osoby na pomoc jiné osoby, pomoc při uplatňování práv a právem chráněných zájmů, sociální rehabilitace, ošetrovatelská péče v zařízení, pracovní terapie, tlumočení, zprostředkování tlumočení a osobní asistence, pomoc při výkonu opatrovnických práv a povinností. Obslužné činnosti jsou ubytování, stravování, úklid, praní, žehlení a údržba prádla a šatstva.

Další činnosti tvoří:

1. utváření podmínek na přípravu stravy, výdej stravy a výdej potravin, provádění nezbytné základní osobní hygieny, poskytování nezbytného ošacení a obuvi, úschovu cenných věcí, vzdělávání, zájmovou činnost,
2. poskytování osobního vybavení, nezbytného ošacení a obuvi, přepravy,
3. donáška stravy,

⁸⁷ pramen Ústřední portál verejnej správy Slovenskej republiky: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&etype=1&aid=1947> [cit. 29.2.2012]

4. půjčování pomůcek,
5. zajištění zájmové činnosti.

9.1. Druhy sociálních služeb

1. sociální služby na zabezpečení nezbytných podmínek pro uspokojování základních životních potřeb v zařízeních, kterými jsou noclehárna, útulek, domov na půl cesty, nízkoprahové denní centrum, zařízení nouzového bydlení;
2. sociální služby na podporu rodiny s dětmi, kterými jsou pomoc při osobní péči o dítě a podpora harmonizace rodinného života a pracovního života, poskytování sociální služby v zařízení dočasné péče o děti, poskytování sociální služby v nízkoprahovém denním centru pro děti a rodinu;
3. sociální služby na řešení nepříznivé sociální situace z důvodu těžkého zdravotního postižení, nepříznivého zdravotního stavu nebo z důvodu dovršení důchodového věku, kterými jsou poskytování sociální služby v zařízení pro osoby, které jsou odkázány na pomoc jiné osoby a pro osoby, které dovršily důchodový věk, pečovatelská služba, přepravní služba, průvodcovská služba a předčitatelská služba, tlumočnická služba, zprostředkování tlumočnické služby, zprostředkování osobní asistence, půjčování pomůcek;
4. sociální služby s použitím telekomunikačních technologií, kterými jsou monitorování a signalizace potřeby pomoci, krizová pomoc poskytovaná prostřednictvím telekomunikačních technologií;
5. podpůrné služby, kterými jsou odlehčovací služba, pomoc při zajištění opatrovnických práv a povinností, poskytování sociální služby v denním centru, poskytování sociální služby v integračním centru, poskytování sociální služby v jídelně, poskytování sociální služby v prádelně, poskytování sociální služby ve středisku osobní hygieny⁸⁸

9.2. Formy sociálních služeb

Sociální služba může poskytovat ambulantní, terénní, pobytovou nebo jinou formou podle nepříznivé sociální situace a prostředí, ve kterém se osoba zdržuje.

Ambulantní sociální služba se poskytuje osobě, která dochází, je provázena nebo je dopravována do místa poskytování sociální služby. Místem poskytování ambulantní sociální

⁸⁸ pramen MPSVR SR: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://www.employment.gov.sk/socialne-sluzby.html> [cit. 29.2.2012]

služby může být i zařízení. Terénní služba se poskytuje osobě v jejím přirozeném sociálním prostředí. Lze ji poskytovat i prostřednictvím terénních programů, jejichž cílem je předcházet sociálnímu vyloučení osoby, rodiny a komunity, které jsou v nepříznivé sociální situaci. Pobytová sociální služba se poskytuje, pokud součástí sociální služby je ubytování, a to buď jako celoroční nebo jako týdenní sociální služba. Nezletilému dítěti lze pobytovou sociální službu poskytnout jen s písemným souhlasem zákonného zástupce, osobě zbavené způsobilosti k právním úkonům pouze s písemným souhlasem osoby, kterou soud ustanovil opatrovníka. Poskytování terénní sociální služby nebo ambulantní sociální služby má přednost před pobytovou sociální službou. Pokud však terénní sociální služba nebo ambulantní sociální služba není vhodná, účelná nebo dostatečně neřeší nepříznivou sociální situaci osoby, poskytuje se pobytová sociální služba. Při pobytové sociální službě má přednost týdenní před celoročním. Osoba má právo na výběr formy poskytované sociální služby, které musí být dodrženy bez ohledu na pravidla přednosti popsané v předchozím odstavci. Sociální službu lze poskytovat i jinou formou, zejména telefonicky nebo pomocí telekomunikačních technologií, pokud je to účelné.

9.3. Poskytovatelé sociálních služeb

Poskytovatelem sociálních služeb může být veřejný poskytovatel sociální služby (obec, právnická osoba zřízená obcí nebo založená obcí, právnická osoba zřízená vyšším územním celkem nebo založena vyšším územním celkem) a neveřejný poskytovatel. Vyšší územní celek je poskytovatelem sociální služby, pouze pokud poskytuje základní sociální poradenství. Poskytovatel sociální služby může poskytovat sociální služby pouze na základě zápisu do registru poskytovatelů sociálních služeb, který vede vyšší územní celek.⁸⁹

9.4. Financování sociálních služeb

Sociální služby poskytované veřejným poskytovatelem mohou být financovány z rozpočtu veřejného poskytovatele sociální služby, z úhrad za sociální služby od příjemce sociální služby na základě smlouvy o poskytování sociální služby, z prostředků přijatých na základě písemné darovací smlouvy, z prostředků sdružení obcí, sdružení vyšších územních celků a sdružení osob, z výsledku hospodaření z vedlejší činnosti, kterou

⁸⁹ pramen MPSVR SR: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://www.employment.gov.sk/socialne-sluzby.html> [cit. 29.2.2012]

vykonávají zařízení v zřizovatelské působnosti nebo zakladatelské působnosti obce nebo vyššího územního celku s jeho souhlasem, z příjmu ze sociálního podniku a z jiných zdrojů.

Sociální služby poskytované právnickou osobou zřízenou nebo založenou obcí nebo vyšším územním celkem mohou být financovány z úhrad za sociální služby od příjemce sociální služby na základě smlouvy o poskytování sociální služby, jen se souhlasem obce nebo vyššího územního celku, který takovou právnickou osobu zřídil nebo založil.

Sociální služby poskytované neveřejným poskytovatelem mohou být financovány z finančního příspěvku při odkázanosti osoby na pomoc jiné osoby při úkonech sebeobsluhy a z finančního příspěvku na provoz za podmínek stanovených zákonem, z úhrad za sociální služby od příjemce sociální služby na základě smlouvy o poskytování sociální služby, z vlastních zdrojů neveřejného poskytovatele sociální služby, z prostředků přijatých na základě písemné darovací smlouvy, z výsledku hospodaření z podnikatelské činnosti, kterou vykonává neveřejný poskytovatel sociální služby, po zdanění daní z příjmů, ze zisku ze sociálního podniku a z jiných zdrojů.⁹⁰

9.5. Kvalita sociálních služeb

Zákon č. 448/2008Z.z., o sociálních službách, v znení neskorších predpisov, zároveň stanovuje dohľad, kontrolu i sankce v oblasti poskytování sociálních služeb. Předmětný zákon je mnohem flexibilnější a záběrové širší, více zdrojové financování zaručuje vyšší možnost schopnosti obstát v konkurenčním prostředí pracovního a ekonomického trhu. Standardy kvality, důraz na profesionalizaci sociální práce a kvalifikaci osob vykonávající činnosti v sociálních službách posouvá Slovenskou republiku podstatně blíže k vyspělejším partnerským zemím Evropské unie.

⁹⁰ pramen Ústredný portál verejnej správy Slovenskej republiky: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&etype=1&aid=1947> [cit. 29.2.2012]

10. Zhodnocení systému sociálních služeb a návrhy „de lege ferenda“

Sociální služby procházejí neustálým vývojem, který reflektuje přístup společnosti k osobám v nepříznivé sociální situaci. Po zhodnocení současné právní úpravy sociálních služeb lze dospět k několika závěrům, a to jak ve prospěch stávající úpravy, tak i k některým v její neprospěch.

Přijetím zákona o sociálních službách v ČR došlo ke komplexní a samostatné úpravě oblasti sociálních služeb vymezující možnosti a způsoby, jakým se mají sociální služby poskytovat a kde jsou vymezena kritéria, která zabezpečují dostupnost a kvalitu poskytovaných služeb. Zákon zakotvuje relativní rovnost poskytovatelů sociálních služeb, určuje stejné povinnosti pro všechny poskytovatele a umožňuje vícezdrojové financování poskytovaných služeb. Poskytovatelé sociálních služeb se stávají subjekty s plnou odpovědností za kvalitu poskytovaných sociálních služeb a je od nich očekávána samostatná orientace ve všech oblastech zabezpečujících poskytování sociální služby. Právní úprava vymezuje činnosti, které jsou obsahem sociálních služeb, včetně jejich specifikace a dává poskytovatelům právo na úhradu nákladů za poskytnutou službu. Současně jim umožňuje účast při tvorbě střednědobých plánů sociálních služeb a otevírá možnost požádat o dotaci ze státního rozpočtu.

Ze zákona samozřejmě vyplynulo mnoho povinností, které nutně poskytovatele sociálních služeb administrativně zatěžují. Mezi ně patří například povinnost registrace, naplnit standardy kvality, podrobení se kontrole orgánem inspekce kvality a povinnosti v oblasti vzdělávání pracovníků. Veškerá zákonem požadovaná administrativní a věcná náročnost na poskytovatele vytváří předpoklad kvality poskytované sociální služby, společenskou prestiž jednotlivých pracovníků v sociální oblasti a v neposlední řadě přináší jistotu pro uživatele sociálních služeb. Zákon o sociálních službách zřejmě nenaplnil veškerá očekávání poskytovatelů, možná stanovil mnoho povinností, které musí splnit, ale na druhé straně dává všem zúčastněným určitou právní jistotu a právně zakotvil jednotlivé druhy sociálních služeb a způsob jejich financování.

Přestože zákon o sociálních službách v ČR můžeme považovat za reformní a obrovský posun přiblížení se k vyspělejší a zkušenější zemím EU, přesto se zcela logicky ukazují problémy, které vyžadují realizaci určitých opatření.

České právní úpravě sociálních služeb lze zřejmě vytknout taxativní vymezení možných služeb a zařízení, což lze brát jako omezení v případě potřeby vzniku nových sociálních služeb vyžadovaných vývojem a změnami ve společnosti.

Zřejmě špatně je též nastaven jednorocní dotační systém poskytovatelům sociálních služeb, kdy poskytovatelé musí každoročně čekat, jestli jim vůbec bude dotace přidělena a v jaké výši, což samozřejmě značně znemožňuje rozvoj nabízených služeb. Takto nastavený systém vytváří velkou nejistotu pro poskytovatele, ale také pro uživatele sociálních služeb, což se může projevit i na dostupnosti a kvalitě poskytovaných služeb. Je tedy potřeba najít optimální systém financování sociálních služeb, který zajistí jistotu, stabilitu a rozvoj.

Další problémovou oblastí je příspěvek na péči, kde dochází k úniku peněz ze systému sociálních služeb tím, že si uživatel nekoupí službu, ale přiznanou finanční částku použije na zcela něco jiného. Právní úprava sociálních služeb samozřejmě již prošla několika změnami, které zneužívání snad minimalizují, ale nabízí se varianty, zda by nebylo výhodnější zavést nepeněžní formu vyplácení příspěvku na péči ve všech stupních závislosti, zvýhodnění přímého proplácení poskytovatelům či zavedení povinného přímého proplácení poskytovatelům sociálních služeb.

11. Závěr

Tato bakalářská práce se zabývá stále aktuální společenskou problematikou v České republice, kterou tvoří oblast sociálních služeb.

Cílem bylo podat stručný přehled o systému sociálního zabezpečení, zmapovat sociální služby v jejich zákonné podobě, možnosti financování, poukázat na historický vývoj, zároveň provést srovnání se systémem sociálních služeb ve Spolkové republice Německo a představit fungování stejné oblasti na Slovensku.

Přijetím zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se Česká republika přizpůsobila moderním trendům v oblasti sociálních služeb a sociálního zabezpečení vyspělých zemí EU. Nedlouho po přijetí této právní úpravy se začaly projevovat nedostatky, které ukázaly, že některá zavedená opatření a nástroje nebyly nastaveny a zvoleny správně. Současné legislativní úpravy zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, se snaží reagovat na tendence vývoje sociálních služeb v České republice i na trendy vývoje v jiných evropských zemích, jak v přizpůsobování služeb cílovým skupinám osob a v zajištění optimálního systému financování, tak k odstranění zjištěných negativ. Přes všechny zjištěné nedostatky, tvoří tento zákon první komplexní právní normu v novodobé historii České republiky, která upravuje možnosti a způsoby, jakým se mají sociální služby poskytovat a zároveň nastavuje kritéria pro zabezpečení dostupnosti a kvality poskytovaných služeb.

Z provedeného srovnání České republiky a Spolkové republiky Německo vyplývá, že i když nejsou oba systémy zcela shodné a jsou mezi nimi určité odlišnosti, lze konstatovat, že jsou si vzájemně dosti podobné a byly zavedeny za stejným účelem.

Konečné zjištění je možné shrnout do konstatování, že sociální systémy všech uvedených zemí se musejí vyrovnávat se stoupajícími finančními náklady na systém státního sociálního zabezpečení a je velmi pravděpodobné, že i v budoucnu bude docházet ke změnám v oblasti sociálních služeb s ohledem na politický a ekonomický vývoj země. Zároveň je třeba si uvědomit, že efektivní sociální služby jsou důležitým stabilizačním prvkem v oblasti sociálního zabezpečení a v demokratické společnosti vůbec. Politické reprezentace v demokratických zemích se sice mohou lišit v názorech na rozsah a způsob sociálních služeb, nikoliv však na jejich podstatu.

12. Cizojazyčné resumé

The purpose of my bachelor work about the social services in the Czech Republic in selected states of the EU is giving a brief view about the system of social insurance, map the laws about social care, financial opportunities, details about historical progress as well as make a comparison with the system of social insurance in Germany and show how the same things work in Slovakia.

At work there is presented the law about social care which is both ground-breaking and reformist for disabled people as well as for the people who are interested in their education. The reform is based on the law which defines the common position both of social care users and social care providers establish the care benefit and setting the duty to guarantee the quality standards of social care providing. The new law correction of social services should bring also parity among providers and the same access to money. In all European states population has been getting older according the democratic process. We can deduce the increasing of people who are depend on the others 'help and we shouldn't forget the other negative social process aspect which will increase other demands on social care and services providing. The need for modernization of social services, which is going on the countries that are also mentioned in my Bachelor work. Most of modern efforts have common some searching a balance among accessibility of the services, their quality and financial keeping set social systems. The comparison of social care system between the Czech Republic and Germany only confirms the mentioned state effort to make other progress in social area in order to keep a human dimension of it.

In last part of my work I'm trying to point some imperfections which the law about social services itself brought. And I offer some possible changes of it.

13. Seznam použité literatury a zdrojů

1. monografie

- ČERNÁ, J.; TRINNEROVÁ, D.; VACÍK, A. *Právo sociálního zabezpečení*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. 231 s. ISBN 978-80-7380-019-2
- DUBEN, Rostislav. *Teorie a praxe sociální politiky*. 1. vydání Praha: VŠE, 1999. 203 s. ISBN 80-7079-479-8
- GALVAS, Milan; GREGOROVÁ, Zdeňka. *Sociální zabezpečení*. 1. vydání. Brno: Masarykova univerzita, 2000. 240 s. ISBN 80-210-2292-2
- GERLOCH, A. *Teorie práva*. 5. Upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 312 s. ISBN 978-80-7380-233-2
- KLÍMA, K. a kolektiv. *Komentář k Ústavě a Listině*. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 1448 s. ISBN 978-80-7380-140-3
- KOTOUS, J.; MUNKOVÁ, G.; PEŘINA, P. *Úvod do sociální politiky*. 3. upravené a doplněné vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2003. 106s. ISBN 80-85889-50-1
- KREBS, V. *Sociální politika*. 4. vydání ASPI, Praha 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1
- MATOUŠEK, O. a kol.: *Sociální služby: Legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*, 1. vydání, Portál, s.r.o. Praha 2007. 184 s. ISBN 978-80-7367-310-9
- MPSV: *Průvodce procesem komunitního plánování sociálních služeb*. 1.vyd. MPSV Praha 2004. 60 s. ISBN 80-86878-03-1
- NAHODIL, František, et al. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 359 s. ISBN 978-80-7380-162-5
- PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*, 2. vydání, Praha: ASPI, a. s., 2007, 180 s., ISBN 978-80-7357-255-6
- TRÖSTER, P. a kolektiv. *Právo sociálního zabezpečení*. 5. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010. 379 s. ISBN 978-80-7400-322-6
- VEČEŘA, M. *Sociální stát. Východiska a přístupy*. 2. upravené vydání. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996. 112 s. ISBN 80-85850-16-8

2. internetové zdroje

- pramen Bundesministerium für Gesundheit: *PFLEGE*. Dostupný na WWW: <http://www.bmg.bund.de/pflege/zahlen-und-fakten-zurpflegeversicherung.html> [cit. 31.1.2012]
- pramen Bundesministerium für Gesundheit: *PFLEGE*. Dostupný na WWW: <http://www.bmg.bund.de/pflege/qualitaetssicherung.html> [cit. 31.1.2012]
- pramen MPSV ČR: *Evropská unie*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/5485> [cit. 31.1.2012]
- pramen MPSV ČR: *Integrovaný portál*. Dostupný na WWW: <http://portal.mpsv.cz/forms> [cit. 15.3.2012]
- pramen MPSV ČR: *Novely právních předpisů v sociální oblasti od 1. ledna 2012*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/11911>. [cit. 20.1.2012]
- pramen MPSV ČR: *Sociální služby*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/9>. [cit. 31.1.2012]
- Pramen MPSV ČR: *Sociální reforma změny 2012*. Dostupný na WWW: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/3> [cit. 15.3.2012]
- Pramen MPSV ČR: *Sociální reforma změny 2012*. Dostupný na WWW: <http://socialnireforma.mpsv.cz/cs/24> [cit. 15.3.2012]
- pramen MPSV ČR: *Zdravotní postižení*. Dostupný na WWW: <http://www.mpsv.cz/cs/8> [cit. 15.3.2012]
- pramen MPSVR SR: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://www.employment.gov.sk/socialne-sluzby.html> [cit. 29.2.2012]
- pramen Portál veřejné správy ČR: *Zákon 108/2006 Sb., o sociálních službách*. Dostupný na WWW: http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/701?l=108/2006. [cit. 20.2.2012]
- pramen Ústřední portál verejnej správy Slovenskej republiky: *Sociálne služby*. Dostupný na WWW: <http://portal.gov.sk/Portal/sk/Default.aspx?CatID=39&etype=1&aid=1947> [cit. 29.2.2012]

3. právní normy

české:

- Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících předpisů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka
- ÚZ č: 879, Sociální zabezpečení 2012, Sagit, a.s., 240 s. ISBN 978-807208-900-0

slovenské:

- zákon č. 448/2008Z.z., o sociálnych službách, v znení neskorších predpisov

14. Seznam příloh

Příloha č. 1: vzor karty s elektronickým nosičem dat bez funkce průkazu osoby se zdravotním postižením

Příloha č. 2: vzor karty s elektronickým nosičem dat s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

Příloha č. 3: vzor karty bez elektronického nosiče dat pouze s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

Příloha č. 4: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na péči

Příloha č. 5: vzor tiskopisu oznámení o poskytovateli pomoci

Příloha č. 6: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na mobilitu

Příloha č. 7: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku

Příloha č. 8: vzor tiskopisu žádosti o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením

Příloha č. 1: vzor karty s elektronickým nosičem dat bez funkce průkazu osoby se zdravotním postižením

Vzor karty sociálních systémů

1. karta s elektronickým nosičem dat bez funkce průkazu osoby se zdravotním postižením

Přední strana

Zadní strana

Zdroj: vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

Příloha č. 2: vzor karty s elektronickým nosičem dat s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

2. karta s elektronickým nosičem dat s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

Přední strana

Zadní strana

Zdroj: vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

Příloha č. 3: vzor karty bez elektronického nosiče dat pouze s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

3. karta bez elektronického nosiče dat pouze s funkcí průkazu osoby se zdravotním postižením

Přední strana

Zadní strana

Zdroj: vyhláška č. 424/2011 Sb., o vzoru, náležitostech a provedení karty sociálních systémů, vzoru, náležitostech a provedení potvrzení o ztrátě, odcizení, poškození nebo zničení karty sociálních systémů a vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

Příloha č. 4: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na péči

 ÚŘAD PRÁCE ČR SocS	Tiskopis prosím vyplňte čitelně	podací razítko

Žádost o příspěvek na péči

A. Žadatel:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Rodinný stav ⁴⁾ :	Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :	
Datum narození:	Místo narození:	Stát ⁶⁾ :	
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Datová schránka:	

B. Zástupce žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zmocněnec, rodič, opatrovník, poručník, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče).

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Rodinný stav ⁴⁾ :	Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :	
Datum narození:	Místo narození:	Stát ⁶⁾ :	
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Datová schránka:	

¹⁾ Uveďte všechna jména osoby.

²⁾ Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

³⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

⁴⁾ Do kolonky Rodinný stav zapíšete jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

⁵⁾ Najdete na Evropském průkazu zdravotního pojištění

⁶⁾ Uveďte symbol státu, v němž se žadatel/zástupce žadatele narodil, v souladu s mezinárodním registračním kódem motorových vozidel.

⁷⁾ Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

C. Právnícká osoba zastupující žadatele:

Vyplňte v případě, že žádost podává právnická osoba, která je zmocněncem, zástupcem pro řízení o dávce (zastupuje-li nezletilou osobu zařízení sociálních služeb) nebo opatrovníkem.

Název zařízení:	IČ:
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ : Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:

D. Informace pro poskytování příspěvku na péči v rámci EU:**Informace o žadateli:**

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- Žadatel je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU
- není výše uvedenou osobou

Informace o rodičích žadatele mladšího 18 let:

Vyplňte pouze v případě, že žadatel je mladší 18 let. Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- Alespoň jeden z rodičů žadatele mladšího 18ti let je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU
- Žádný z rodičů žadatele mladšího 18ti let není výše uvedenou osobou

E. Ošetřující lékaři žadatele:

Vyplňte údaje, které jsou vám o ošetřujícím lékaři známy.

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa: Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa: Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa: Obec:	Část obce:		
Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	E-mail:		

F. Způsob výplaty:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

- na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ⁸⁾ :
-------------	------------	-----------------------------------

- na účet zahraničního peněžního ústavu v EU:

Příjemce	IBAN:	Měna:
	Název:	
	Adresa: Město: (uveďte alespoň město a stát) Stát:	
Banka příjemce	BIC/SWIFT:	
	Název:	
	Adresa: Město: (uveďte alespoň město a stát) Stát:	

- Poštovní poukázkou

- na adresu trvalého bydliště
 na jinou adresu

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. 7): Č. orient.: PSČ:

- Poštovní poukázkou k vyzvednutí na Úřadu práce ČR

G. Prohlášení:

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplyvaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby

- státní orgány a další právnické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, údaje o přihlášení se žadatele k trvalému pobytu
- příslušné právnické osoby a fyzické osoby sdělily úřadu práce, který bude posuzovat stupeň závislosti na pomoci jiné fyzické osoby, informace o zdravotním stavu

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o příspěvku na péči rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na příspěvek na péči, jeho výši a výplatu a do 8 dnů změny poskytovatele sociálních služeb nebo osoby, která pomoc poskytuje.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

Poučení:

Příjemce příspěvku je povinen na vyžádání správního orgánu, který provádí kontrolu využívání příspěvku, prokázat, že byl příspěvek využit k zajištění pomoci, a to způsobem, který osvědčí využití příspěvku nebo dokladem o vyplacení příspěvku fyzickým nebo právnickým osobám, které poskytují pomoc při zvládnutí základních životních potřeb, uvedeným v žádosti o příspěvek, popřípadě ohlášeným podle § 21 odst. 1 písm. d) nebo § 21 odst. 2 písm. c), a to nejvýše 1 rok zpětně.

V	dne	. 20
---	-----	------

podpis žadatele

K žádosti prosím doložte

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- oznámení o poskytovateli pomoci

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře Žádosti příspěvek na péči naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávce rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

⁸⁾ Kolonku Specifický symbol vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

Příloha č. 5: vzor tiskopisu oznámení o poskytovateli pomoci

 ÚŘAD PRÁCE ČR SocS Tiskopis prosím vyplňte čitelně	podací razítko
--	----------------

Oznámení o poskytovateli pomoci

Tento doklad slouží k oznámení o poskytovateli pomoci a ohlášení jeho změn. Doklad musí podat žadatel o příspěvek na péči se žádostí o přiznání příspěvku. Změny týkající se zajištění pomoci je žadatel povinen ohlásit do 8 dnů od jejich vzniku.

A. Žadatel o příspěvek na péči (osoba, které byl přiznán příspěvek na péči):

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem:	za jménem:
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Rodinný stav ⁴⁾ :	Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :	
Datum narození:	Místo narození:	Stát ⁶⁾ :	
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce	Ulice:
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt:	Obec:	Část obce	Ulice:
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování:	Obec:	Část obce	Ulice:
	Ulice:	Č. p. ⁷⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	Datová schránka:	

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

4) Do kolonky Rodinný stav запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

5) Najdete na Evropském průkazu zdravotního pojištění

6) Uveďte symbol státu, v němž se žadatel/zástupce žadatele narodil, v souladu s mezinárodním registračním kódem motorových vozidel.

7) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

B. Poskytovatelé sociálních služeb a jiné pomoci:

Vyplňte údaje o poskytovatelích sociálních služeb⁸⁾, kteří žadateli o příspěvek na péči (osobě, které byl přiznán příspěvek na péči) poskytují nebo budou poskytovat pomoc. Osoby blízké a asistenti sociální péče, kteří poskytují pomoc, uveďte v části C. Podpisem poskytovatel projevuje souhlas s poskytováním pomoci. Poskytovatel, kterým je zařízení sociálních služeb uvedené v § 48 až 51 zákona o sociálních službách, poskytující osobě pobytové sociální služby, bere na vědomí povinnost ohlásit podle § 21a zákona o sociálních službách úřadu, který o příspěvku rozhoduje, přijetí osoby do ústavní péče v nemocnici nebo odborném zdravotnickém léčebném ústavu a propuštění z tohoto zařízení. Poskytovatel si je také vědom povinnosti vyplývající z § 21a odst. 2 zákona o sociálních službách.

1.	Poskytovatel:	IČ:
	Pracoviště:	
	Adresa: Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Název služby:	
	Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :
	Název služby:	
Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :	
Název služby:		
Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :	
Podpis:		
2.	Poskytovatel:	IČ:
	Pracoviště:	
	Adresa: Obec:	Část obce:
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:
	Název služby:	
	Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :
	Název služby:	
Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :	
Název služby:		
Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ : Identifikační číslo služby ¹¹⁾ :	
Podpis:		

⁸⁾ Poskytovatelem sociálních služeb je poskytovatel, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb podle § 85 odst. 1 nebo dětský domov, anebo speciální lůžkové zdravotnické zařízení hospicového typu nebo zdravotnické zařízení ústavní péče poskytující sociální služby podle § 52 o sociálních službách.

⁹⁾ Do kolonky Datum zahájení uveďte datum zahájení poskytování pomoci. Pokud oznamujete ukončení pomoci, kolonku nevyplňujte.

¹⁰⁾ Do kolonky Datum ukončení uveďte datum ukončení poskytování pomoci. Pokud oznamujete zahájení poskytování pomoci, kolonku nevyplňujte.

¹¹⁾ Kolonku Identifikační číslo služby vyplňte pouze v případě, že se jedná o sociální službu registrovaného poskytovatele péče.

C. Pomoc poskytovaná osobou blízkou nebo asistentem sociální péče:

Vyplňte údaje o osobách, které žadateli o příspěvek na péči (osobě, které byl přiznán příspěvek na péči) poskytují nebo budou poskytovat pomoc. Podpisem poskytovatel projevuje souhlas s poskytováním pomoci a bere na vědomí povinnost nahlásit podle § 21a zákona o sociálních službách úřadu, který o příspěvku rozhoduje, přijetí osoby do ústavní péče zdravotnického zařízení.

1.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :		
	Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před jménem:	za jménem:	
	Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
	Trvalý pobyt: Obec: Část obce:			
	Ulice: Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:			
	Osoba blízká ¹²⁾ :	Společná domácnost ¹³⁾ :	Asistent sociální péče ¹⁴⁾ :	
	Telefon:	E-mail:		
	Datum zahájení ⁹⁾ :	Datum ukončení ¹⁰⁾ :	Podpis:	
	2.	Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	
		Rodné příjmení ²⁾ :	Titul před jménem:	za jménem:
Rodné číslo ³⁾ :		Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Trvalý pobyt: Obec: Část obce:				
Ulice: Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:				
Osoba blízká ¹²⁾ :		Společná domácnost ¹³⁾ :	Asistent sociální péče ¹⁴⁾ :	
Telefon:		E-mail:		
Datum zahájení ⁹⁾ :		Datum ukončení ¹⁰⁾ :	Podpis:	

D. Prohlášení:

Veškeré údaje v tomto dokladu jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly. Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu a do 8 dnů změny poskytovatele sociálních služeb nebo osoby, která péči poskytuje.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	20
---	-----	---	----

podpis žadatele

K oznámení prosím doložte

- Písemnou smlouvu o poskytnutí pomoci, pokud je pomoc osobě poskytována asistentem sociální péče

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádosti příspěvek na péči naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávce rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

¹⁾ Uveďte všechna jména osoby.

²⁾ Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

³⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

⁶⁾ Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

⁸⁾ Do kolonky Datum zahájení uveďte datum zahájení poskytování pomoci. Pokud oznamujete ukončení pomoci, kolonku nevyplňujte.

⁹⁾ Do kolonky Datum ukončení uveďte datum ukončení poskytování pomoci. Pokud oznamujete zahájení poskytování pomoci, kolonku nevyplňujte.

¹²⁾ Do kolonky Osoba blízká uveďte vztah osoby poskytující pomoc k žadateli ve tvaru: 1 – manžel(ka), 2 – dítě, 3 – rodič, 4 – sourozeneček, 5 – prarodič, 6 – zeť/snacha, 7 – vnuk/vnučka, 8 – tchán/tchyně, 9 – pravnuček/pravnučka.

¹³⁾ Do kolonky Společná domácnost vyplňte ANO, jestliže osoba poskytující pomoc žije s žadatelem ve společné domácnosti.

¹⁴⁾ Do kolonky Asistent sociální péče vyplňte ANO, pokud osoba poskytující pomoc je asistent sociální péče.

Zdroj: Pramen MPSV ČR: Integrovaný portál. Dostupný na WWW:
<http://portal.mpsv.cz/forms>

Příloha č. 6: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na mobilitu

ÚŘAD PRÁCE ČR
DOZP

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o příspěvek na mobilitu

A. Žadatel

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :		Pohlaví:	Státní příslušnost:
Rodinný stav ⁴⁾ :		Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Skutečný pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:		E-mail:	
Datová schránka:		Bydliště na území České republiky ⁷⁾ : ☐ ANO ☐ NE	

B. Zástupce žadatele:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :		Pohlaví:	Státní příslušnost:
Rodinný stav ⁴⁾ :		Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :
Trvalý pobyt:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Adresa pro doručování:	Obec:	Část obce	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:		E-mail:	
Datová schránka:			

¹⁾ Uvedte všechna jména osoby.

²⁾ Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

³⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

⁴⁾ Do kolonky Rodinný stav запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

⁵⁾ Najdete na Evropském průkazu zdravotního pojištění

⁶⁾ Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

⁷⁾ Podle ust.č § 5 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů má osoba bydliště na území ČR zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s ČR.

C. Zdravotní stav

- Mám přiznány mimořádné výhody II. stupně a stanovenou platnost průkazu ZTP do:

. . 20

- Mám přiznány mimořádné výhody III. stupně a stanovenou platnost průkazu ZTP/P do:

. . 20

- Nemám přiznány mimořádné výhody II. nebo III. stupně dle § 31 vyhlášky MPSV ČR č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů
- Byla podána žádost o příspěvek na péči podle zákona 108/2006 Sb., o sociálních službách po 1. 1. 2012

D. Ošetřující lékaři žadatele

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		

E. Pobytové sociální služby

Jsou mi poskytovány pobytové sociální služby podle zákona o sociálních službách⁸⁾

- Ano Ne

⁸⁾ §48 až 50 a §52 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění zákona č. 206/2009 Sb. (domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem a sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních ústavní péče)

F. Způsob výplaty:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

- na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ⁷⁾ :
-------------	------------	-----------------------------------

- Poštovní poukázkou

- na adresu trvalého bydliště

- na jinou adresu

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:

- Poštovní poukázkou k vyzvednutí na Úřadu práce ČR

G. Prohlášení žadatele

Čestně prohlašuji, že se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuji nebo jsem dopravován(a).

Prohlašuji, že veškeré údaje, které jsou v této žádosti uvedeny, jsou pravdivé, a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivě vyplněných údajů vyplývaly.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o příspěvku na mobilitu rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na příspěvek na mobilitu, jeho výši a výplatu.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V	dne	.	.	20
---	-----	---	---	----

podpis žadatele

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let rodný list
- průkaz ZTP nebo ZTP/P, pokud jste jeho držitelem

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

Zdroj: Pramen MPSV ČR: Integrovaný portál. Dostupný na WWW:

<http://portal.mpsv.cz/forms>

Příloha č. 7: vzor tiskopisu žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku

ÚŘAD PRÁCE ČR

DOZP

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o příspěvek na zvláštní pomůcku

A. Žadatel

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :		Pohlaví:	Státní příslušnost:
Rodinný stav ⁴⁾ :		Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojistěnce ⁵⁾ :
Trvalý pobyt: Obec:		Část obce	
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:	
1. Skutečný pobyt: Obec:		Část obce	
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:	
Adresa pro doručování: Obec:		Část obce	
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:	
Nezaopatřenost ⁷⁾ :		Rodiče ⁸⁾ :	
Příjem ⁹⁾ :		Manželka ¹⁰⁾ :	
Majetek ¹¹⁾ :			
Telefon:		E-mail:	
Datová schránka:		Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE	

¹⁾ Uvedte všechna jména osoby.

²⁾ Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

³⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

⁴⁾ Do kolonky Rodinný stav запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

⁵⁾ Najdete na Evropském průkazu zdravotního pojištění

⁶⁾ Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

⁷⁾ Do kolonky Nezaopatřenost запиšte ANO, pokud osoba splňuje podmínky nezaopatřenosti dítěte. Pokud osoba není nezaopatřeným dítětem, kolonku proškrtněte.

⁸⁾ Do kolonky Rodiče uveďte pořadová čísla osob z tabulky části A až C, které jsou rodiči (nebo osobami, kterým je dítě rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče) nezletilé nezaopatřené osoby nebo rodiči osamělého rodiče nezletilého nezaopatřeného dítěte. Pokud ani jeden z těchto rodičů v části A až C není uveden, kolonku proškrtněte.

⁹⁾ Do kolonky Příjem запиšte ANO, pokud osoba za předchozí kalendářní čtvrtletí před podáním žádosti měla rozhodný příjem. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

¹⁰⁾ Do kolonky Manžel(ka) uveďte pořadové číslo osoby z tabulky části A až C, která je manželem(kou) osoby.

¹¹⁾ Do kolonky Majetek запиšte ANO, pokud osoba vlastní nemovitý nebo movitý majetek (mimo obvyklé vybavení domácnosti) anebo využívá obdobný majetek osoby blízké. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

¹²⁾ Podle ust.č § 5 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů má osoba bydliště na území ČR zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s ČR.

B. Zástupce žadatele:

2.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		
	Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:		
	Rodné číslo ³⁾ :		Pohlaví:	Státní příslušnost:	
	Rodinný stav ⁴⁾ :		Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištění ⁵⁾ :	
	Trvalý pobyt: Obec:		Část obce		
	Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:		
	Adresa pro doručování: Obec:		Část obce		
	Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:		
	Telefon:		E-mail:		
Datová schránka:					

C. Ostatní společně posuzované osoby¹³⁾:

Uvedte všechny osoby, které s žadatelem společně užívají byt. Manžela/manželku a nezletilé nezaopatřené děti žadatele a ostatních společně posuzovaných osob uveďte i tehdy, jestliže s oprávněnou osobou společně byt neužívají.

Podpisem stvrzuje každá z uvedených osob správnost a úplnost uvedených údajů a dává výslovný souhlas k tomu, aby státní orgány a další právnické osoby a fyzické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo jí vyplácí, výši příjmu těchto osob, údaje o přihlášení se k trvalému pobytu, v případě nezaopatřeného dítěte skutečnosti prokazující nezaopatřenost a další údaje, a to v rozsahu potřebném pro rozhodování o nároku na dávku, její výši a výplatu a pro posuzování podle § 29 zákona č. 329/2011 Sb.

3.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul před: za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :		Rodinný stav ⁴⁾ :		Číslo pojištění ⁵⁾ :	
	Příjem ⁹⁾ :		St. důchod ¹⁴⁾ :		Manželka ¹⁰⁾ :	
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :		Majetek ¹¹⁾ :		Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	
	Nástup ¹⁹⁾ : 20		Ústavní péče ²⁰⁾ : 20		Rodiče ⁸⁾ :	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
	Bydliště: Obec:		Část obce:			
	Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:			
4.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :		Titul před: za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :		Státní příslušnost:	
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :		Rodinný stav ⁴⁾ :		Číslo pojištění ⁵⁾ :	
	Příjem ⁹⁾ :		St. důchod ¹⁴⁾ :		Manželka ¹⁰⁾ :	
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :		Majetek ¹¹⁾ :		Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	
	Nástup ¹⁹⁾ : 20		Ústavní péče ²⁰⁾ : 20		Rodiče ⁸⁾ :	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
	Bydliště: Obec:		Část obce:			
	Ulice:		Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:			

¹³⁾ § 4 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Do kolonky St. důchod запиšte ANO, pokud je osoba požívatelem starobního důchodu. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

¹⁵⁾ Do kolonky Stupeň invalidity запиšte stupeň invalidity, který byl osobě přiznán. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

¹⁶⁾ Do kolonky Rodičovský př. запиšte ANO, pokud osoba pobírá rodičovský příspěvek. Pokud osoba rodičovský příspěvek nepobírá, kolonku proškrtněte.

¹⁷⁾ Do kolonky Vyživovací povinnost uveďte ANO, pokud máte stanovenou vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti anebo pokud máte vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte. Pokud vyživovací povinnost vůči nezletilému dítěti stanovenou nemáte a nemáte ani vůči zletilému dítěti dluh na výživném, který vznikl v době nezletilosti dítěte, uveďte NE. Dítě se považuje za nezletilé i v měsíci, ve kterém nabylo zletilosti.

¹⁸⁾ Do kolonky Užívání a náklady запиšte NE, pokud osoba společně s žadatelem trvale nežije a neuhrazuje s ní společně náklady na své potřeby. NE запиšte také v případě, že osoba nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby nebo jí jsou poskytovány pobytové sociální služby v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory nebo domově se zvláštním režimem, nebo v chráněném bydlení. V ostatních případech kolonku proškrtněte.

5.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:		
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :	Rodinný stav ⁴⁾ :	Číslo pojištění ⁵⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :		
	Příjem ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁴⁾ :	Manželka ¹⁰⁾ :	Stupeň invalidity ¹⁵⁾ :		
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	Užívání a náklady ¹⁸⁾ :		
	Nástup ¹⁹⁾ :	. 20		Ústavní péče ²⁰⁾ :	. 20	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
Bydliště: Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
6.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:		
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :	Rodinný stav ⁴⁾ :	Číslo pojištění ⁵⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :		
	Příjem ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁴⁾ :	Manželka ¹⁰⁾ :	Stupeň invalidity ¹⁵⁾ :		
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	Užívání a náklady ¹⁸⁾ :		
	Nástup ¹⁹⁾ :	. 20		Ústavní péče ²⁰⁾ :	. 20	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
Bydliště: Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
7.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:		
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :	Rodinný stav ⁴⁾ :	Číslo pojištění ⁵⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :		
	Příjem ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁴⁾ :	Manželka ¹⁰⁾ :	Stupeň invalidity ¹⁵⁾ :		
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	Užívání a náklady ¹⁸⁾ :		
	Nástup ¹⁹⁾ :	. 20		Ústavní péče ²⁰⁾ :	. 20	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
Bydliště: Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ :		Č. orient.: PSČ:		
8.	Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:	
	Rodné příjmení ²⁾ :		Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:		
	Nezaopatřenost ⁷⁾ :	Rodinný stav ⁴⁾ :	Číslo pojištění ⁵⁾ :	Rodiče ⁸⁾ :		
	Příjem ⁹⁾ :	St. důchod ¹⁴⁾ :	Manželka ¹⁰⁾ :	Stupeň invalidity ¹⁵⁾ :		
	Rodičovský př. ¹⁶⁾ :	Majetek ¹¹⁾ :	Vyživovací povinnost ¹⁷⁾ :	Užívání a náklady ¹⁸⁾ :		
	Nástup ¹⁹⁾ :	. 20		Ústavní péče ²⁰⁾ :	. 20	
	Bydliště na území České republiky ¹²⁾ : ☐ ANO ☐ NE		Podpis:			
Bydliště: Obec:		Část obce:		
Ulice:		Č. p. ⁶⁾ :		Č. orient.: PSČ:		

¹⁹⁾ Do kolonky **Nástup** uveďte datum nástupu, pokud osoba v průběhu měsíce podání žádosti nastoupila výkon trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, nebo nastoupila do domova pro osoby se zdravotním postižením, domova pro seniory, domova se zvláštním režimem nebo do chráněného bydlení, kde jsou jí poskytovány pobytové sociální služby.

D. Ošetřující lékaři žadatele

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		

E. Požadovaná pomůcka

--

Cena:

F. Motorové vozidlo²¹⁾

Čestně prohlašuji, že se v kalendářním měsíci opakovaně dopravuji a jsem schopen/na řídit motorové vozidlo nebo jsem schopen/na být převážen/na motorovým vozidlem.

Byl mi v minulosti poskytnut příspěvek na pořízení motorového vozidla NE ANO datum

Poznámka

--

Četnost dopravy

<input type="text"/> x Denně	Důvod: <input type="text"/>
<input type="text"/> x Týdně	Důvod: <input type="text"/>
<input type="text"/> x Měsíčně	Důvod: <input type="text"/>
<input type="text"/> x Ročně	Důvod: <input type="text"/>

²⁰⁾ Do kolonky Ústavní péče uveďte datum nástupu osoby do zdravotnického zařízení ústavní péče, psychiatrické léčebny nebo léčebny pro dlouhodobě nemocné.

²¹⁾ Vyplňte pouze v případě, že jste v sekci E uvedl/a jako požadovanou pomůcku „motorové vozidlo“.

G. Vodicí pes²²⁾

Organizace zodpovědná za výcvik psa

--

H. Způsob výplaty:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

- Na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ⁷⁾ :
-------------	------------	-----------------------------------

- Poštovní poukázkou

- na adresu trvalého bydliště
 na jinou adresu

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁶⁾ : Č. orient.: PSČ:

- Poštovní poukázkou k vyzvednutí na Úřadu práce ČR

I. Prohlášení žadatele

Prohlašuji, že veškeré údaje, které jsou v této žádosti uvedeny, jsou pravdivé, a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivě vyplněných údajů vyplývaly.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o příspěvku na zvláštní pomůcku rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na příspěvek na zvláštní pomůcku, jeho výši a výplatu.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

Poučení:

- Osoba, které byl vyplacen příspěvek na zvláštní pomůcku, je povinna tento příspěvek nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže
 - nepoužil tento příspěvek do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou Úřadu práce na pořízení zvláštní pomůcky
 - nepoužil vyplacený příspěvek v plné výši do 3 měsíců ode dne jeho vyplacení nebo ve lhůtě stanovené krajskou pobočkou Úřadu práce,
 - v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla pozbyl vlastnické právo ke zvláštní pomůcce,
 - v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla přestal zvláštní pomůcku užívat,
 - se přestal opakovaně dopravovat nebo přestala být schopna převozu motorovým vozidlem, byl-li vyplacen příspěvek na pořízení motorového vozidla,
 - použil příspěvek v rozporu s rozhodnutím o jeho přiznání, nebo
 - se prokáže, že osoba, uvedla v žádosti o příspěvek na zvláštní pomůcku nepravdivé nebo zkrácené údaje.
- Osoba uvedená v odstavci 1 není povinna vyplacený příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část vrátit, jestliže
 - v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne jeho vyplacení přestala užívat zvláštní pomůcku z důvodu změny zdravotního stavu nebo v období před uplynutím 120 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku poskytnutého na pořízení motorového vozidla se z důvodu změny zdravotního stavu přestala opakovaně dopravovat nebo pozbyla schopnost být převážena motorovým vozidlem,
 - byl vyplacen příspěvek na pořízení vodicího psa a tento v období před uplynutím 60 kalendářních měsíců po sobě jdoucích ode dne vyplacení příspěvku zemřel nebo ztratil své dovednosti z důvodu onemocnění nebo úrazu, k němuž došlo bez zavinění příjemce dávky, nebo
 - osoba zemřela.
- Povinnost vrátit poměrnou část příspěvku podle odstavce 1 nevzniká, jestliže tato částka nepřesahuje 100 Kč.
- Krajská pobočka Úřadu práce může z důvodů hodných zvláštního zřetele rozhodnout o prominutí povinnosti vrátit příspěvek na zvláštní pomůcku nebo jeho poměrnou část podle odstavce 1.

V	dne	.	.	20
---	-----	---	---	----

podpis žadatele

²²⁾ Vyplňte pouze v případě, že jste v sekci E uvedl/a jako požadovanou pomůcku „vodicí pes“.

PROSÍM OBRAŽTE

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- pro nezaopatřené děti po skončení povinné školní docházky a vždy od školního roku začínajícího v kalendářním roce, v němž dítě dovršilo 15 let:
 - **Potvrzení o studiu** nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu** vydávané OSSZ nebo dokládající neschopnost vykonávat soustavnou výdělečnou činnost z důvodů dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo
 - **Potvrzení o zdravotním stavu vydávaném ošetřujícím lékařem** dokládající neschopnost soustavně se připravovat na budoucí povolání nebo vykonávat výdělečnou činnost pro nemoc nebo úraz
 - **Potvrzení o zařazení do evidence uchazečů o zaměstnání** na Úřadě práce ČR do 18 let bez nároku na podporu v nezaměstnanosti
- pro každou osobu, která společně užívá byt a společně uhrazuje náklady na své potřeby, **Doklad o výši čtvrtletních příjmů – příspěvek na zvláštní pomůcku** za kalendářní čtvrtletí předcházející kalendářnímu měsíci, ve kterém podáváte žádost o přiznání dávky. Pokud osoba v kolonce **Příjem** vyplnila **NE**, **Doklad o výši čtvrtletních příjmů – příspěvek na zvláštní pomůcku** nedokládávejte.
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **St. důchod**, doklad o přiznání starobního důchodu
- pro každou osobu, která vyplnila kolonku **Stupeň invalidity**, doklad o přiznání stu pně invalidity
- pro každou osobu, která v kolonce **Majetek** uvedla **ANO**, **Prohlášení o celkových sociálních a majetkových poměrech**
- pro každou osobu, která vyplnila **ANO** v kolonce **Vyživovací povinnost**, **Prohlášení o stanovené vyživovací povinnosti a jejím plnění** platné k poslednímu dni měsíce, předcházejícímu měsíci podání žádosti
- pro každou osobu, která je uznána za dočasně práce neschopnou, doklad o uznání osoby dočasně práce neschopnou
- pro každou osobu, která pobírá dávky nemocenského pojištění z důvodu těhotenství nebo mateřské, doklad o pobírání těchto dávek
- pro každé nezaopatřené dítě, kterému je výživné stanoveno soudem, rozhodnutí soudu o stanovení výživného

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti Úřadu práce ČR. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

Zdroj: Pramen MPSV ČR: Integrovaný portál. Dostupný na WWW:
<http://portal.mpsv.cz/forms>

Příloha č. 8: vzor tiskopisu žádosti o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením

ÚŘAD PRÁCE ČR

DOZP

Tiskopis prosím vyplňte čitelně

podací razítko

Žádost o přiznání průkazu osoby se zdravotním postižením

A. Žadatel

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Rodinný stav ⁴⁾ :	Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištěnce ⁵⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce	Ulice:	
	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Skutečný pobyt: Obec:	Část obce	Ulice:	
	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Adresa pro doručování: Obec:	Část obce	Ulice:	
	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Datová schránka:	Bydliště na území České republiky ⁷⁾ : ☐ ANO ☐ NE		

B. Zástupce žadatele:

Příjmení:		Jméno ¹⁾ :	
Rodné příjmení ²⁾ :		Titul před jménem: za jménem:	
Rodné číslo ³⁾ :	Pohlaví:	Státní příslušnost:	
Rodinný stav ⁴⁾ :	Zdravotní pojišťovna:	Číslo pojištěnce ⁵⁾ :	
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce	Ulice:	
	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Adresa pro doručování: Obec:	Část obce	Ulice:	
	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.:	PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Datová schránka:			

¹⁾ Uveďte všechna jména osoby.

²⁾ Kolonku Rodné příjmení vyplňte pouze v případě, že se liší od příjmení.

³⁾ Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uvedou v kolonce Rodné číslo v ČR datum narození ve tvaru den, měsíc, rok.

⁴⁾ Do kolonky Rodinný stav запиšte jednu z uvedených možností ve formě: 1 – svobodný(á), 2 – ženatý/vdaná, 3 – vdovec/vdova, 4 – rozvedený(á), 5 – registrované partnerství.

⁵⁾ Najdete na Evropském průkazu zdravotního pojištění

⁶⁾ Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

⁷⁾ Podle ust. § 5 odst. 6 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů má osoba bydliště na území ČR zejména pokud se zde dlouhodobě zdržuje, vykonává zde výdělečnou činnost, žije zde s rodinou, plní zde povinnou školní docházku nebo se se zde soustavně připravuje na budoucí povolání, popřípadě existují jiné významné důvody, zájmy či aktivity, jejichž vzájemná souvislost dokládá sepětí této osoby s ČR.

PROSÍM OBRAŤTE
12.01.04.004

C. Ošetřující lékaři žadatele

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		
Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul před:	za:
Název zařízení:			
Oddělení:			
Adresa:	Obec:	Část obce:	
	Ulice:	Č. p. ⁶⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:		

D. Posouzení zdravotního stavu

Bylo požádáno o posouzení mého zdravotního stavu pro účely příspěvku na péči podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v znění pozdějších předpisů po 1. 1. 2012:

ANO NE

E. Prohlášení žadatele

Prohlašuji, že veškeré údaje, které jsou v této žádosti uvedeny, jsou pravdivé, a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivě vyplněných údajů vyplývaly.

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který vydává průkaz osoby se zdravotním postižením, do 8 dnů veškeré změny v údajích potřebných pro vydání průkazu osoby se zdravotním postižením.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné pevné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolonky určené k vyplňování.

V dne 20.....

.....
podpis žadatele

K žádosti prosím doložte:

- pro všechny uvedené osoby **průkaz totožnosti**, u dětí do 15 let rodný list

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádostí, potvrzení a ostatních dokladů naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávkě rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.

Zdroj: Pramen MPSV ČR: Integrovaný portál. Dostupný na WWW:
<http://portal.mpsv.cz/forms>